

The Project Gutenberg eBook of Äärimmäisessä talossa, by Matti Kurikka

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Äärimmäisessä talossa

Author: Matti Kurikka

Release date: April 23, 2005 [EBook #15692]

Most recently updated: December 14, 2020

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK ÄÄRIMMÄISESSÄ TALOSSA ***

Produced by Tapio Riikonen

ÄÄRIMMÄISESSÄ TALOSSA

Näytelmä viidessä näytöksessä

Kirj.

Matti Kurikka

Omakustanne, Wiipuri, 1889.

HENKILÖT:

NIILO KAUKONEN, työmies.

SAARA, hänen vaimonsa.

SELMA, Niilon tytär.

KALLE, Saaran poika.

RAHIKKA, puhtaaksikirjoittaja eräässä virastossa.

IINA, ompelijatyttö.

KENRAALI SILAN.

ROUVA SILAN.

WIGRENIN MATAMI.

WILLE, hänen poikansa.

MIINA | vanhoja naisia.

LIISA |

POLIISIKONSTAAPELI.
TORIÄMMIÄ.
KAKSI HERRAA.
KAKSI POLIISIA.
Kansaa kaikennäköistä.

Tapaus Helsingissä nykyaikana.

ENSI NÄYTÖS.

(Syrjäinen kaupungin katu, epätasainen ja paikottain likainen, siellä täällä pistää keskellä katua kallionharja näkyviin; oikealla puolen suurenlainen kallionsärkkä, jonka vieressä pari pihlajaa ojentelee oksiaan kadulle päin; vasemmalla pieni hökkeli, josta rappuset tuovat suoraan kadulle, tuonnempana pistää puitten takaa toisen talon päätö näkyviin; oikealla muodostaa kallio luonnollisen penkin; vasemmalla talonrappujen vieressä kahden kiven päällä myöskin penkki.)

I:n KOHTAUS.

Kalle ja Wille.

WILLE. Älä viskaa vielä, annas minä löydän... Minä viskaan ensin.

KALLE. Miksikä sinä? Oletko muka tarkempi?

WILLE. Ettäkö en ole? Muistatko kuinka viime syksynä osusin? Kaksi putosi yht'aikaa.

KALLE. No ja minä sitten, Tuolta kallion kärjen takaa kuin tarkkasin.

WILLE. Milloinka?

KALLE. Etkö muista? Silloin kun ikkunaan kivi sattui.

WILLE. Niin ikkunaan sinä kyllä osaat, mutta minäpä—

KALLE. Aina sinä olet olevinasi. Sinä ja sinä aina paremmin osaat.

WILLE. Oletpa itse ihan samallinen! Aina kerskaat, että osaat paremmin lukea.

KALLE. Eikö se ole totta sitten? Minulla onkin sellainen sisar, ettei sinulla olekaan.

WILLE. Ei hän sinun sisaresi ole. Ei edes sisarpuolikaan.

KALLE. Sama se. Sinulla ei ole sellaistaakaan.

WILLE. Minäpä saan parempaa ruokaa kuin sinä ja kahvia kerman kanssa.

KALLE. Saa jos saatkin... Onpa siinä myöskin kerskattavaa.

WILLE. Etpä sinä vaan saa kerman kanssa,

KALLE. Jos minä oikein totta puhun, niin en huoli koko kermasta laisinkaan.

WILLE. Muistatko sen jutun, minkä Selma kertoi?

KALLE. Minkä?

WILLE. Sen, sen ... kuinka se nyt olikaan? Mitenkä se varis ketulle sanoi—

KALLE. Varis! Sinä olet varis! Korppi se oli. Älä viisastele, kun et osaa kumminkaan.

WILLE. (Viskaa kivellä puuhun.) Katsos!

KALLE. Kuule! Katso nyt! Sinne lensivät kaikki, Kun annan sinulle tällä kivellä niin—

WILLE. Kun uskaltaisit.

KALLE. Vai en uskalla...

(Viskaa kivellä Willeä jalkoihin. Wille rupeaa huutamaan.)

No kirkumaan siinä rupeat. Ole nyt vaiti.

II:n KOHTAUS.

SELMA. (Tulee tuvasta.) Mitä te nyt taasen. Onko tuo nyt laitaa

WILLE. Viskasi minua kivellä.

KALLE. Mitäs hän.

SELMA. (Tukistaa äidillisesti Kallea.) Sinua pitää rangaista sellaisesta... Etkö sinä ala oppia jo kiltti olemaan.

SAARA. (Tulee tuvan takaa.) Etkö anna lapsen olla. Sinä tässä kurittamaan rupeat, mokoma. Otan hapenistasi itseäsi, niin—!

SELMA. Hän viskasi kivellä toveriansa.

SAARA. Mitä se sinua liikuttaa... Ei hän sinun lapsesi ole. Pidä itsestäsi huolta. Mene työhösi!

(Selma menee.)

Ja sinä, Wille, saat pysyä edempänä minun pojastani. Mokoma katupoika. Tuleppas vaan toisen kerran näkyviini.

(Tuuppaa niskaan Willeä.)

WILLE. Kun minä sanon mammalleni... Kyllä hän teille näyttää...

(Rupée itkemään, menee kiireesti perälle sen kovemmin huutaen, minkä lähemmin kotiansa tulee.)

SAARA. (Kallelle.) Älä huoli, poikaseni, heistä. Uskaltakoonpa vaan Selma sinulle paha tehdä. Kyllä minä hänelle näytän.

(Silittää Kallen päätä.)

Tule pois sisään, saat kupin kahvia.

(Pyyhkii Kallen silmiä.)

Kas noin!

III:s KOHTAUS.

WIGREN. (Tulee.) Mitä te taasen minun poikaani täällä itketitte?

SAARA. Pitäkää kotona kakaranne. Mitäs päästätte sen tänne paha tekemään.

WIGREN. Vai mitäkö päästän. Vai ei minun poikani saa kadulla leikkiä yhtä hyvin kuin teidänkin, vai!

SAARA. Mitä tänne rähisemään tulette. Menkää oman talonne luo huutamaan.

WIGREN. Vai oman taloni luo. Oman taloni luona minä täälläkin olen... Mutta te, mokomat kerjäläiset! Armosta siinä asua saatte...

SAARA. Laitatko luusi siitä.

WIGREN. Pikemmin sinä syöttiläinesi siitä laputat. Älähän huoli. Kyllä minä—Herra varjelkoon mokomista naapureista... Ei hetkeäkään saa rauhassa olla...

SAARA. Kuka tässä ei rauhassa saa olla? Kenen talosta enemmän rähinää kuuluu. Kehtaat tulla vielä kunniallisia ihmisiä haukkumaan, senkin— joko sanon oikean nimesi... Jollet laita luitasi siitä, niin— (Tempaa luudan rappusilta.) voitelen tällä niin, että—

WIGREN. Älähän huoli, älähän huoli!

(Lähtee.)

IV:s KOHTAUS.

NIILO. (Tulee Wigrenille vastaan pussi kädessä.) Mitä rähinää täällä taasen?

SAARA. Anna sille hyvästi niin—

WIGREN. Olisitte enemmän kotona, niin näkisitte, mitä elämää täällä pidetään. Ensin kivellä poikaani iskevät ja sitten vielä—

NIILO. Rauhoittukaa hyvä rouva. Sattuuhan sitä lasten kanssa. Kyllä minä koetan—

SAARA. Kas vaan! Rupeaa vielä puollustamaan tuota!

NIILO. Hyvä Saara! Miksi huudat!... Eihän ole hyvä keskellä katua tuolla tavoin—ja lapsen kuullen sitten vielä—

KALLE. Isä, me vaan tilhejä viskelimme, niin—

NIILO. No kuuletteko! Hyvä naapuri, menkää Herran nimeen. Eihän se niin vaarallista ollut. Sattuuhan sitä—

WIGREN. No, teidän kanssanne voi puhua ainakin. En minäkään humalassa ole. Mutta suuttuuhan sitähän vähemmästäkin—Hyvästi!

(Menee.)

V:s KOHTAUS.

KALLE. Isä, mitä sinulla on siinä pussissa?

NIILO. Sain sattumalta tavattoman huokeasta kengät.

SAARA. Kengät?

NIILO. Arvelin, että kun Selmalla ei ole pyhäpäiväisiä laisinkaan.

SAARA. Selmalla?

NIILO. Johan hän nyt on aikaihminen... Pitäähän tytölle ruveta jo vähän—

SAARA. Joko myötäjäisiä hommaamaan?

(Ivallisesti.)

Sinähan olet huolellinen isä! Minusta kelpaavat Selman kengät vielä erinomaisen hyvin.—Mutta Selmaahan sinä vaan ajattelet. Eihän Kalle sinua liikuta laisinkaan...

NIILO. Mutta Saara! Eihän toki kadulla rähmästävä poikanaskali niin hyvää tarvitsekaan, kunhan vaan vaatteet ovat päällä; mutta Selma—

SAARA. Niin, niin! Minun asianihan Kallesta on huolta pitää. Päivät pitäin juoksen ja puuhaan, teidän kaikkien tähden. Onhan se aivan luonnollista, että minä Selmastakin huolta pidän..., itsestäni ei ole puhettakaan. Oletko koskaan tullut ajatelleeksi, mitä minä voisin tarvita. Oletko minun kenkäni nähnyt, millä kaupungillakin käydä saan. (Nostaa jalkaansa.) Katso! Eikö nuo jo joutaisi levolle?

NIILO. Enhän minä koskaan ole sinua kieltänyt ostamasta. Sinun hallussasihan ne rahat ovat.

SAARA. Niin, minun hallussani. Eikö niillä rahoilla ole reikiä muutenkin tarpeeksi!

NIILO. No, ota sinä ne sitten.

(Heittää kengät Saaran jalkoihin.)

En minä mitään vääryyttä aikonut tehdä... Ajattelin vaan—

SAARA. (Katslee kenkiä.) Aivan kuin tehty minua varten... No saitko rahaa?

NIILO. (Ottaa kukkaron taskustaan.) Tuossa.

SAARA. (Ottaa rahat, pistää sanaakaan sanomatta taskuunsa.) Tule kahvia juomaan. (Ovelta sisään.) Selma, tule tänne.

SELMA. (Tulee.) Mitä?

SAARA. Mene ostamaan yksi »korvapuusti».

NIILO. Mutta miksikä—?

SAARA. (Silittää Kallen päätä.) Tahtoohan lapsikin jotain tuomisiksi.

(Antaa Selmalle rahan, menee sisään Kallen kanssa.)

VI:s KOHTAUS.

NIILO. Selma. Tahdon sanoa sinulle yhden asian, jotta voit sitä itse ajatella.

SELMA. Minkä, rakas isä?

NIILO. (Silittää poskea.) Eikö sinusta tunnu raskaalta olla täällä meidän luonamme?

SELMA. Hm!

NIILO. Älä salaa sitä minulta, rakkahani, olenhan sinun isäsi. Olisko se kumma, jos tämä elämä sinusta raskaalta tuntuisi, muistellesasi entisiä onnellisia aikoja äitisi puhtaassa, lämpimässä kodissa. (Huokaa.) Kun varamme ovat nyt niin vähiksi käyneet—

SELMA. Minä tyydyn, isä, kohtalooni.

NIILO. Sen kyllä tiedän. Mutta kun minä olen niin paljon poissa ja äitipuolesi on niin tulinen luonnoltaan... Etkö sinä tahtoisi mennä mieluummin palvelukseen.

SELMA. Mutta Kalle.

NIILO. Mitä hänestä?

SELMA. Kuka häntä silloin silmällä pitää, jos minä hänet jätän?

(Katsahtaa pelokkaasti ovelle päin.)

Kun äiti on aina askareissaan ja—

NIILO. Minä ymmärrän sinua. Voi sinä hyväsydäminen sielu! Mutta et sinä saa itseäsi hänen tähtensä uhrata. Minä arvelin että jos pääsisit jonnekin kristilliseen perheeseen, niin ei sinun tarvitsisi nähdä joka päivä tätä rähinää ja jumalattomuutta, mikä täällä kaupungin syrjässä rehoittaa.

SELMA. Kuinka olette hyvä, isä kulta.

NIILO. Satuin kuulemaan äsken, että kenraalska Silan juuri etsii palvelijaa, niin rupesin tuumailemaan, että ehkä Jumala on juuri sen perheen sinulle määrännyt. Siellä saisit olla sivistyneitten ihmisten seurassa ja lukea kirjojakin, joita täällä niin ikävöit.

SELMA. Mutta tuota—!

NIILO. No mitä arvelee?

SELMA. Mutta mitä mamma sanoo?

NIILO. Hm.—Eiköhän häntä saane tuumaan taipumaan.

SELMA. Tehkää kuten paraaksi katsotte, isäni. Minä tottelen kaikessa tahtianne.

NIILO. Minä koetan parastani... Mene nyt, ettei mamma suutu.

(Selma menee.)

VII:s KOHTAUS.

NIILO. Tyttö parka! Niin puhdas, niin hyvä. Miksi on Luoja tehnyt ihmiset niin erilaisiksi! Miksi ei täällä vallitse sopus ja rakkaus. Tyttö parka! Helena vainajan kaltainen hän on.

(Huokaa.)

Ne oli ajat ne.

SAARA. (Ovelta.) No etkö sinä tahdo laisinkaan?

NIILO. Tulen, tulen!

(Menee sisään.)

VIII:s KOHTAUS.

WILLE. (Tulee perältä ranskanleipä kädessä, selkäänsä hieroen.) Kun se Kalle tulisi ulos.

(Puree ranskan leipää.)

Hyvää on, mutta kyllä maksoikin. Eipähän vaan saanut selvää.

KALLE. (Tulee ulos. Itsekseen.) Aina he riitelevät.

WILLE. Kalle, kuulehan...

KALLE. Mitä?

WILLE. (Salaperäisesti.) Seh, saat suuremman puolikkaan.

(Jakaa leivän kahtia.)

KALLE. En tahdo.

WILLE. Ota nyt, Mitäs me riidassa käytäisiin olemaan. Sovitaan pois. Pistin tämän salaa kaapin alle, kun mamma oli kellarissa. Sanoin sen kissan vieneen mutta ei tuo auttanut ... selkääni sain kumminkin. Minä otin sen sinua varten... Sovitaan pois.

(Panee kätensä Kallen kaulaan.)

Ollaanhan me hyviä ystävyksiä... Ruvetaan taasen viskomaan tilhejä— ja—

KALLE. Mutta sinä et saa viskata enää ennen minua.

WILLE. Viskataan yht'aikaa.

KALLE. (Ottaa leivän.) No, olkoon menneeksi.

WILLE. Mennään vuorille.

KALLE. Mennään.

(Juoksevat vihellellen pois.)

IX:s KOHTAUS.

SELMA. (Tulee »korvapuusti» kädessä. Seisattuu hetkeksi ajatuksiin vaipuneena. Sisältä kuuluu Saaran ääni.) Mitä he nyt taasen siellä sisällä riitelevät. Isäni yhäti hiljainen ja ... nöyrä... Miksikä liekin niin hirveän nöyrä?... Pitäisihän hyvyden päinvastoin antaa voimaa. »Kun omatunto on puolellasi, niin älä koskaan pelkää», sanoi äiti-vainaja... Onhan toki isälläni puhdas omatunto.—No, eihän häntä syyttää saa. Onhan sellaisia nöyriä kirjoissakin...

(Kuuntelee.)

Minusta puhuvat... Voi minä syntinen raukka! Äitipuoleni minua vihaa, isäni saapi toruja tähteni.— Kalle on ainoa, joka minua tarvitsee. Mutta päättyköön asia kuinka hyvänsä, minä tyydyn... Jollen pääse lähtemään niin jään... Omatuntoni kuiskaakin: »pysy kotonasi».

X:s KOHTAUS.

RAHIKKA. (Tulee oikealta hitaasti, synkkämielisenä. Itsekseen.) Ei, tämä ei käy laatuun. Joku muutos tässä täytyy tulla... Kuinka kurjalta elämä näin tuntuu... Menisinkö?—Tuossa aivan on kapakka ja— naisia! En! Minä inhoan niitä... Kernaammin sitten hirteen.

(Huomaa Selman.)

Kas! Mitkä kasvot!

(Menee sivutse.)

Tuollainen impi täällä!—Muistuttaa ... ketä—?

(Menee, taakseen vilkaisten.)

SELMA. Miksi katsoi hän minuun niin kummallisesti? Varmaankin tunsin,— Noin tukevaksi mieheksi hän on kasvanut.—Ei! Ei hän tuntenut. Kyllä hän olisi tervehtinyt.

(Katsoo Rahikan jälkeen.)

Hän oli hyvä poika... Mikä lie hän nyt?... Niin kummallisen, salaperäisen näköinen...

XI:s KOHTAUS.

SAARA. (Tulee ovelle.) No siinä sinä vihdoinkin olet. Olisit vielä kauemmin viipynyt!—Vai tuntuu sinusta raskaalta vai olla äidin silmäin alla.

(Tulee ulos.)

Kyllähän sen arvaa... Kun ei öisin juosta saa pitkin katuja, kun saa työtä oppia tekemään!

NIILO. (Rappusilta.) Saara, ajattelehan—

SAARA. (Lyö jalkaansa.) Kyllä minä ajattelen ja osaan ajatella yhtä hyvin kuin sinäkin, vähän paremminkin. Vai tahtoisit hän palvelukseen, herrasväen lautasia nuolemaan. Kuka ne pesut täällä kaikki pursuu, mitä olen ottanut? Minä tietysti, kukas muu... Mitäs sinä minusta huolit, kun vaan sydänpöytä helppoon saat. Tuolla on par'aikaa pesua kolmeksi neljäksi päiväksi—

SELMA. Mutta voimmehan ne yhdessä ensin lopettaa, jos—

SAARA. (Tempaa »korvapuustin» Selman kädestä.) Vai voimme yhdessä lopettaa, vai! Kuka täällä kotona huolta pitää, minun kaupungissa juostessani, kuka ruuan keittää... Tietysti saisin minä ehtiä jokapaikkaan. Mitäs se teitä liikuttaa... Millainen nahjus olit kaksi vuotta sitten, kun huostaani sinut otin? Mihin silloin kykenit? Osasit lukea kirjoja ja käydä hyvissä vaatteissa. Minä teitä syötin koko talven sittenkuin paljaina palosta turviini pääsitte. Mutta eihän se ole mitään. Miksi et heti silloin mennyt maailmaa vaeltamaan? Silloin oli Niilolla toinen ääni kellossa. »Lähettaisimmekö tuon poloisen vieraisiin käsiin, poljettavaksi. Olisihan se synti». Mutta nyt ei ole synti jättää kaikki minun niskoilleni.

(Selma menee äänetönnä sisään.)

XII:s KOHTAUS.

NIILO. Älähän nyt kiivastu, Saaraseni. Eihän se ollut muuta kuin minun tuumani vaan. Siksihän sinun ajatustasi kysyinkin.—Jos sinä niin arvelet—niin—niin voipihan se jäädä. Ja onhan hänellä, niin, tekemistä kylläksi täälläkin. Kunhan sinä vaan—

SAARA. Mitä?

NIILO. (Säpsähtää.) Tuota arvelin vaan, että kun sinä pidät hänestä äidillistä huolta, niin kyllähän hän täälläkin voi pahuudesta säilyä.

SAARA. Mikä hänet täältä vie? Päinvastoin juuri palvelustyttöinä—

NIILO. Niin kyllä, tavallansa. Kun vaan ei tässä lähistössä aivan olisi niin paljon pahuutta—Vigrenikin on ruvennut—

SAARA. No tarttuuko se! Onpahan varoituksena.

NIILO. Hm. Niinhän se kyllä on. »Antaa vaan lapsen polttaa sormensa kerran, eipähän pistä sitä tuleen toista kertaa», sanoi aina Helena-vainaakin. Niinhän se kyllä on, niin!

SAARA. Menen nyt maksamaan velkaani Nylundille.

NIILO. Minä tässä kanssa arvelin pistäytyä Lailun Juhoa tapaamaan. Antaisit pullon hinnan—

SAARA. Ei ole tarvis laisinkaan.

NIILO. Silanilla olisi työtä kahdelle hevosmiehelle. Tahtoo vedättää multaa tarhaansa ... näetkös... Niin minä lupasin toimittaa... Annahan tuolta pullon hinta... Enhän minä viinaan rahaa panekaan. Olutta jos pullon, toisen juokin, niin ei siitä paljon kulu—

SAARA. (Antaa rahaa.) No tuossa.

(Menee.)

XIII:s KOHTAUS.

NIILO. Kumma mies minä olen sentään, kun omia ansioitani häneltä pyydän. Aivankuin ei minulla olisi oikeutta pyytämättäkin... No niin!— Lieneehän se jo sallittu minulle sillä tavalla.—Ja eihän tuo sentään aina kielläkään, vaikka vähän ensin vastaan rätisee.

(Menee.)

XIV:s KOHTAUS.

SELMA. (Tulee kirja kädessä.) En uskalla vielä lamppua sytyttää... Voisi nähdä vielä, niin— Kummallista! Mitä pahaa hän nyt siinäkin näkee, että minä luen niin mielelläni. Eihän ihminen ole luotu toki vaan työtä tekemään... Jos istahaisin tuonne kallion vierustalle... Siitä näen ajoissa, kun hän tulee... Sempä teen!

(Menee kalliopenkin luo.)

Oikein sydämmeni lyöpi kovempaan kirjani ääreen päästessäni.—Eihän äitinikään käskenyt vaan raamattua lukemaan.

(Käypi istumaan.)

Kuinkahan heidän käypi sitten.

(Selailee lehtiä.)

Kummallista se rakkaus kuitenkin. Tokkohan ihmiset nykyaikana voisivat sillä lailla rakastaa?— Voisinkohan minä?—

(Tuumailee.)

Jos hän olisi niin jalo, niin helläsydäminen mutta samalla niin miehekäs kuin Paul, niin voisin— enköhän voisi Virginia olla... Kuinka minä häntä rakastaisin. Kodissamme ei pahaa sanaa kuuluisi; rakkaus ja sopu siellä vallitsisi... Minä tekisin kaikessa hänen mielensä mukaan, valmistaisin hänen mieleisensä ruuan, hänen työstä tullessaan, pitäisin häntä puhtaissa vaatteissa ja hoitaisin kuin kuningasta. Se vasta olisi—!

(Rupeaa lukemaan).

—Miksi ovat ihmiset niin usein onnettomia, tyytymättömiä, vaikka itse kumminkin onnensa voi luoda... Voihan köyhyydessäkin olla onnellinen, kun vaan on ketä rakastaa... Mitä nyt!—Ketä sieltä tulee?

(Piiloittaa poveensa kirjan, menee kallion reunaan katsomaan.)

Pojathan ne taasen!

XV:s KOHTAUS.

(Kalle ja Wille juoksevat riidellen esille.)

SELMA. Mitä te nyt taasen?

KALLE. Wille tahtoo ryöstää tämän, vaikka minä löysin.

WILLE. Minä se ensin näin.

KALLE. Minähän se sanoin—

WILLE. Minäpä—

SELMA. Ei saa tuolla tavalla riidellä. Mikä se on?

KALLE. Kirja.

SELMA. (Ottaa kirjan.) Mitä? Pekka Rahikka!

KALLE. Anna se minulle.

WILLE. Minun se on.

SELMA. Tiedättekö kuinka niitten kahden pojan kävi, jotka pähkinästä riitelivät.

KALLE. No kuinka?

SELMA. Kaksi poikaa löysivät kerran pähkinän eivätkä voineet sopia siitä, kuinka sen jakaisivat. Silloin tuli kolmas heitä sovittamaan, antoi kuorenpuolikkaan kummallekin ja söi itse sisuksen.

KALLE. Kuulitko Wille? Kerro, Selma, meille vielä sellaisia juttuja; ne ovat niin hauskoja.

WILLE. Tiedätkö mitä Kalle?

KALLE. No?

WILLE. Annetaanhan me tuo kirja Selmalle. Mitäs me sillä kumminkaan—

KALLE. Niin, sinä saat sen Selma!

SELMA. Hyviä poikiahan te kuitenkin olette. Kun ette vaan riitelisi niin usein.—Jos ystävykset joskus sattuvatkin riitaantumaan, niin eivät he sitä puhu kellekään, vaan sopivat keskenään. Siten tekin tehkää, niin teistä tulee vielä kunnan poikia.

(Wille ja Kalle katsovat toisiinsa.)

WILLE. Kalle!

KALLE. Mitähän jos me luvataan, ettei koskaan mennä kantelemaan toistemme päälle?

WILLE. Sen me teemme... Mutta jollemme voida sopia?

KALLE. Niin tullaan Selmaa pyytämään—

WILLE.—eroittajaksi. Niin! Hihhei Kalle. Se oli hyvä tuuma.

(Juoksevat käsitysten pois.)

XVI:s KOHTAUS.

SELMA. (Kirjaa katsellen.) Hänen kirjansa! Mikä kirja tämä. Hyi, millainen nimi! Luenko mä—Ei! Hänelle tämä täytyy takasin toimittaa— Mikä kumma kirja tämä vaan lieneekin. Hm! Miksikä en nyt sitä voisi tarkastella... Mutta tuo ruma nimi!—Mitä lieneekin.—Ei, en minä tahdo.—Luen ennen Paul ja Virginiaa.

(Käy istumaan.)

Kun hänkin sitä on lukenut.—Mitäs paha tuossa nyt voisi olla! Hm! Mieleni tekisi lukemaan juuri siksi, että tämä hänen kirjansa on.— Miksikä? Pekka Rahikka—Kyllähän hän hyvä poika oli... Me olimme oikein hyviä ystävyksiä!—Mutta ei! En tahdo vieraan miehen salaisuuksia urkkia. Mitä lieneekin... Tuollainen ruma nimikin! Hyi!

(Panee kirjan kallion reunalle.)

XVII:s KOHTAUS.

RAHIKKA. (Tulee perältä, aikoo mennä kallion taakse, huomaa Selman, seisattuu.) Yhätti sama tyttö! Mikä olento! Jos rohkenisin puhutella häntä.—Ei! En tahdo. Ja noin kaunista vielä... En uskalla!

SELMA. (Huomaa Rahikan. Itsekseen.) Kas tuossa hän onkin taasen. Etsii varmaankin—Voi, Voi!

RAHIKKA. (Itsekseen.) Hän katsoo minuun... Aikoo puhutella... Mikä lempeä katse!

SELMA. Te etsitte—suokaa anteeksi—varmaankin tätä kirjaa.

(Ottaa kirjan kalliolta.)

RAHIKKA. Mi ... minä?

SELMA. (Joutuu hämilleen.) Eikö—

RAHIKKA. Nimeni on Rahikka, jos saan luvan—

SELMA. Teidän omannehan tämä on... Pienet pojat löysivät sen äsken.

RAHIKKA. Hänen kädessään tuo kamala kirja. Lie ehkä lukenut?

SELMA. Te ette tunne minua?

RAHIKKA. E-en suinkaan.

SELMA. Niin no, onko se kumma. Onhan siitä jo pitkä aika.

RAHIKKA. (Katsoo tutkivasti.) Mitä ihmeitä! Kuinka en heti—? Selmahan se on.

SELMA. No joko tunsitte!

RAHIKKA. Onhan se todellakin entinen pikku Selma. Ja minä kun aina olen ajatellut, että minne hän lie joutunut, sillä aikaa kuin maalla asuin.

SELMA. Kyllä minä teidät jo äsken tunsin.

RAHIKKA. Minä taasen olen kulkenut ja tuumailut, että missä sinun— teidän kasvonne olen nähnyt, kunnes huomasin kadottaneeni tuon— (Ottaa Selman kädestä kirjan.) Ei se saa olla teidän kädessänne.

SELMA. Miks'ei?

RAHIKKA. No se on sellaista... Ei nuori nainen—sellainen kuin te, saa tätä lukea.

SELMA. Jo minä ajattelin, että mitä liekin.

RAHIKKA. Hyvä, ett'ette lukenut.—Mutta, tuota, kuinka olette täällä ... ja tällä tavoin ulkona kadulla?

SELMA. Me vietämme täällä kaupungin äärimmäisessä reunassa sellaista maalaiselämää. Tulin tähän lukemaan erästä kirjaa, niinkauan kuin hämärältä voi.

RAHIKKA. Vai on teidänkin varanne niin vähiksi käyneet. Täällä asutte!

SELMA. (Huokaa.) Niin!

RAHIKKA. Saanko käydä tähän istumaan?

SELMA. Käykää vaan. Minä en uskalla, jos äitipuoleni sattuisi tulemaan.

RAHIKKA. Onko teillä jo äitipuoli.

SELMA. Niin... Viimeisinä kahtena vuonna on suuria muutoksia elämässäni tapahtunut.

RAHIKKA. Sen kyllä näen. Mutta kertokaahan!

SELMA. Äitini kuoli kolme vuotta sitten ja vähän sen jälkeen paloi omaisuutemme. Isäni meni sitten uudelleen naimisiin, kun ei minua hoidotta tahtonut jättää. Mutta vastoinkäymiset ovat meitä sitten ajaneet yhä enemmän kaupungin syrjään. Nyt olemme kuten näette äärimmäisessä talossa.

(Huokaa.)

RAHIKKA. Kova onni on siis teitäkin ahdistanut.

SELMA. (Katsoo hetken Rahikkaa.) Tiedätkö mitä, Rahikka?

RAHIKKA. (Nousee seisomaan.) Mitä?

SELMA. Minusta tuntuu niin hyvälle, saatessani puhua sinun kanssasi.

RAHIKKA. (Riemastuen.) Todellako?

SELMA. Minä olen ollut niin yksinäni. Ei ainoatakaan ystävää! Ja kun harvoin saan kaupungille mennä, en juuri saa puhua kenenkään kanssa, joka—

RAHIKKA. Sinä pidät siis minua ystävänäsi?

SELMA. Tietysti. Olemmehan me lapsuuden ystäviä.

RAHIKKA. Niin! Voi kuinka sinä ilahutat minua.

SELMA. Oikeinko totta?

RAHIKKA. Puhuit ystävien puutteesta! Jos kuka on ystävän puutteessa ollut, niin olen minä. Vertaisteni kanssa varallisuudessa en voi olla, varakkaammat, sivistyneemmät eivät minua seuraansa tahdo.

SELMA. Mutta minäkin olen köyhä, sivistymätön.

RAHIKKA. Sinäkö köyhä, sivistymätön. Selma!

(Tarttuu hänen käteensä.)

SELMA. Mitä tahdot?

RAHIKKA. Tiedätkö!—Sinä et voi aavistaa, mitkä tunteet minussa liikkuvat. Tuolla kalliolla kävelin äsken, luin tuota kauheata kirjaa, heitin sen pois, mutta rupesin taasen lukemaan. Sinä et voi käsittää sellaista. Olin niin synkissä mietteissä, olin niin äärettömän onneton. Ja nyt äkkiä; odottamatta löydän ystävän, jommoista en toivoakaan uskaltanut.

SELMA. Olimmehan me ystävyksiä ennenkin.

RAHIKKA. Se oli toisellaista. Silloin olin huoleton poika, joka en maailman menosta tiennyt.

SELMA. Miksikä olet sinä sitten niin onneton. Olethan nuori, terve, vapaa.

RAHIKKA. Hm! Maailmassa on niin paljon.—Tosin sitä leipänsäkin tähden ponnistella saapi, mutta

SELMA. Mutta?

RAHIKKA. Mutta nyt olen saanut uutta elinvoimaa. Sinussa olen löytänyt ystävän, jonka tähden voin työtä tehdä.

SELMA. Minun tähteni?

RAHIKKA. (Hiukan hämmästyen.) Kummallista kuinka tämä on mennyt. Enhän ole huomannutkaan, että, että—Tarvitseeko minun sanoa enää.

SELMA. Niin minusta tuntuu myöskin niin hyvälle, saadessani kanssasi ajatuksia vaihettaa, Siihen ei minulla ole ollut tilaisuutta kahteen vuoteen.

RAHIKKA. Sinä olet onnellinen, sinä voit ottaa osaa onneeni. Sinä et vielä tiedä kuinka paljon olen sinussa löytänyt. Nyt olen päässyt synkkämielisyydestäni. Taisteluni ovat loppuneet.

(Repii kirjan.)

SELMA. Miksi sen revit?

RAHIKKA. Tähän asti etsin siitä apua, mutta turhaan. Nyt olen löytänyt pelastajani. Sinun kuvasi puhdistaa sieluni.—Tahdothan pelastajakseni ruveta!

SELMA. Pelastajaksesi?

RAHIKKA. Pahin paheista on minua koettanut uhrikseen saada. Minä olin jo epätoivoissani. Nyt en pelkää enää. Kiitos Selma.

(Ottaa Selman kädet omiinsa.)

Nyt ryhdyn uudella innolla työhön ja saas nähdä eikö pian koita parempi aika.

SELMA. Suo anteeksi, mutta en minä sinua vielääkään oikein ymmärrä.

RAHIKKA. Etkö?

(Tempaa hänet syliinsä.)

Nyt ymmärrät, armahani!

XVIII:s KOHTAUS.

SAARA. (Tulee.) Mitä ihmeitä! Selma!

(Rahikka ja Selma eroavat, jäävät äänettöminä seisomaan.)

No, jo nyt jotakin! Jassoo, sitä lajia. Kyllä minä sinulle—

(Rahikalle.)

Jollette toimita nahkaanne täältä heti paikalla, niin—

(Selmalle.)

Kadulla rupeat—Ja mokoman sitten palvelukseen laskisimme.

RAHIKKA. Älkäähän nyt.

SAARA. Etkö vielä osaa reppänääsi kiinni pitää—Mars! Vai tässä—

(Tempaa luudan.)

NIILO. (Tulee.) Mitä nyt taasen?

SAARA. Hyvä että tulit. Tuossa nyt näet.

NIILO. Mitä, mitä—?

SAARA. Ajattelehan, minä tulen kotiin ja tapaan nämä kaksi nuoleksimassa toisiaan—Selman ja tuon

NIILO. Selma, onko se totta?

SAARA. Josko se on totta. Luuletko minun valehtelevan.

NIILO. Selma tyttäreni, puhu.

RAHIKKA. Kaukonen, te ette enää tunne minua, mutta jos luotatte rehellisen suomalaisen puheeseen, niin älkää uskoko vähintäkään pahaa tyttärestänne.

NIILO. Puhukaa.

RAHIKKA. Me olemme lapsuuden ystäviä. Kävimme yhdessä kansakoulua ja kulimme usein yhdessä kotiin kun vielä asuitte Kruununhaassa. Minä muutin sitten maalle, enkä ole Selmaa sen koommin nähnyt. Nyt tapaamme sattumalta toisemme, puhuttelemmekin toisiamme ja huomaamme löytäneemme molemmat todellisen kaivatun ystävän. Me olimme molemmat ystävän puutteessa. Nyt olemme enemmän kuin ystävyksiä.

NIILO. No mutta yhdellä näkemälläkö te vaan—?

SELMA. Isä kulta!

SAARA. Siinä nyt kuulit. Etkö jo laita tuota menemään, että muistaa—

RAHIKKA. Minä tunnen teidät Kaukonen. Te olette oikeuden mies, oikea isä.

NIILO. Minä en tiedä, mitä sanoisin. Selma tyttäreni, onko se mahdollista. Olisitko niin ajattelemattomasti heittänyt heti nuoren miehen kaulaan, kun—?

SELMA. (Rohkasee itsensä.) Olen. Miksi sitä kieltäisin.

SAARA. Ja uskaltaa ihan vasten silmiä.

NIILO. Minun täytyy nuhdella sinua, Selma. Ei nuori tyttö saa—

SELMA. (Itkemään heltyen.) Isäni. Etkö sinä voi käsittää, mitä se on, kun nuori tyttö vuodet pitkät vaan saa haukkumisia kuulla, aamusta iltaan kestää sydämmettömän emintimän sortoa, etkö voi käsittää, miltä silloin tuntuu, kun odottamatta kohtaa helläsydämmisen ystävän, joka ymmärtää hänen

tunteensa sekä hänen ajatuksensa. Eikö mieli tuosta helly? Ajatteleeko hän silloin, mikä sopii, mikä on luvallista. Sinun täytyy käsittää sitä! Kuinka puhui ennen äitini rakkaudesta: kuinka se joskus hiipii salaa aavistamatta sydämmeen ja anastaa sen sitten väkisin valtaansa, ja kuinka se joskus taasen hyökkää äkkiä kuin tuuliaispää kesäisimmän tyvenen vallitessa. Silloin en häntä ymmärtänyt, mutta nyt ymmärrän. Sorrettu, onneton vaan voipi oikein käsittää mikä rakkaus on, sen voimaa ei paatunut sydän, eikä huolettomuudessa elävä voi käsittää.

SAARA. Riittää jo tuota lorua!

NIILO. Oma tyttäreni. Kyllä minä ymmärrän sinua. Sinussa on äitisi henki. Minä osasin hänen ajatuksilleen arvon antaa, vaikka en voinutkaan niitä seurata. Sinunkaan tunteitasi en tahdo ruveta tuomitsemaan. Itse ymmärrät ne paremmin kuin minä ja—

SAARA. Niilo, eikö tästä loppua tulekaan.

NIILO. Hyvä Saara. Enhän minä mitään voi. Jos hän itse tahtoo—

SAARA. Mokoma nahjus!

SELMA. Kiitos isäni. Älä suutu minuun. Mutta kuten näet on parasta, että nyt lähden täältä. Tänne en enää jäädä voi.

RAHIKKA. Kaukonen, luottakaa minuun, minä pidän huolen hänestä.

(Selma ja Rahikka lähtevät.)

TOINEN NÄYTÖS.

(Kyökki: perällä vasemmassa kulmassa hella, sen tällä puolen kastrulliparvet; peräseinällä ikkunan alla pöytä ja kaksi tuolia; oikealla kaappi ja vuode. Ovi kummallakin sivulla).

I:n KOHTAUS.

SELMA. (Pesee asteita.) Tämähän on hauskaa! Saan sitten yksin asua näin siistissä huoneessa. Ja niin sivistynyt, äidillinen emäntä. Sanoi olevansa minuun tyytyväinen. No, parastani tahdonkin koettaa.— Isäntä näyttää äreältä. Mutta olenhan minä paljon pahempaan tottunut. Kun vähän vaatii, saa aina enemmän.—Saapas nähdä, mitä Pekka arvelee.— Kuinka ihmeellistä! Häntä ajattelen vaan, hänen tähtensä unohdan kaiken muun. Ja kuinka pian se kävi. Ennenkuin ennätin ajatellakaan,—olimme jo— Mutta oliko se sentään oikein tehty? Niin pian! Sanoihan äitini, ettei miehiin saa aina luottaa—Ei, ei, Rahikka on rehellinen. Sen näin heti hänen silmistään. Ja tunnenhan hänet jo lapsuudestani.—Mutta olisikohan äitini kuitenkaan sallinut—Voi, voi, minä tulen rauhattomaksi. Jospa olisi keneltä neuvoa kysyä, kenelle sydämmensä avata... Jos uskaltaisin rouvalle tunnustaa... Enhän minä Pekan rehellisyyttä epäilekään. Mutta jos hänkin erehtyisi. Jos hän vaan luulee minua rakastavansa,—jos hän katuisi. Eihän ihminen voi aina olla varma itsestäänkään.

II:n KOHTAUS.

ROUVA SILAN. (Tulee oikealta.) No, joko alat saada pestyksi... Kas, pian se näkyy sinulta käyvän... Ole vaan ahkera lapsukaiseni, me tulemme hyvinkin sopimaan, luulen minä. Valmista teevesi kello kymmeneksi. Me menemme nyt ulos. Kumma vaan, ettei ompelijatarta kuulu.—

SELMA. (Itsekseen.) Jos uskaltaisin häneltä kysyä.

R. SILAN. (Menee ikkunan luo, avaa sen.) Robert, tulehan jo. Kello on jo kuusi.

(Panee ikkunan kiinni.)

SELMA. Kenraalska, saanko minä kysyä teiltä. Olettehan te niin oppinut ja tiedätte—

R. SILAN. Kysy, lapsukaiseni. Mitä tahdot tietää?

SELMA. Mitä on rakkaus?

R. SILAN. Mitäkö se on? Miksi sitä kysyi? Etkö itse tiedä?

SELMA. Minä vaan luin äsken juuri erään kirjan—

R. SILAN. Minkä kirjan?

SELMA. Paul ja Virginia'n.

R. SILAN. Vai niin. Se on kaunis kirja, erittäin kaunis ja siveä. Se on hyvä, että luet sellaisia kirjoja.

SELMA. Minä tulin siksi ajatelleeksi, voiko nykyaikana enää sellainen uskollinen rakkaus olla mahdollista—

R. SILAN. Se kysymys vaatii lavean vastauksen... Mutta sen voin sinulle sanoa, ja se onkin hyvä, että tuli siitä puhe. Nuoren tytön, erittäinkin köyhän tulee nykyään olla erittäin varovainen. Nykyinen miessukupuolvi on turmeltuneempi kuin sinä voit aavistaakaan. Ainoastaan suurilla voimain ponnistuksilla voimme enää karsia, juuria pois yhteiskunnastamme, ne paheet, jotka sen ytimiä kalvaavat... Juuri köyhiä palvelustyttöjä uhkaa vaara enimmin. Suuri varovaisuus, ehdoton siveys vaan voi heitä täydellisesti turvata. Luulotellun rakkauden alla voi aina piillä myrkyllinen käärme...

SELMA. Olisko se niin?

R. SILAN. Se on niin. Me naiset vaan voimme yhteiskuntamme pelastaa, me vaan voimme puhdistaa saastutetun ilman. Luonnollista on siis—koska tästä nyt kerran tuli puhe—, että tämän pyhän asian ajajat, minä niitten joukossa, vaativat omilta palvelijoiltaan esikuvallista käytöstä. Minä en kärsi, että nuorilla palvelustyttöillä on tuollaisia »sulhasia».—Sinä punastut!—En minä sinua tarkoittanut, sinun siveyttäsi en epäile. Mutta että tahtoni tietäisit, sanon sen nyt. Jos minä tapaan, tahi saan tietää, että sinä salaa käyt kohtaamassa sellaista—puhumattakaan, että tänne hänen tulla sallisit—. No, älä loukkaannu. Minä sanon tahtoni vaan. Jos niin kävisi, täytyisi minun armotta ajaa sinut pois ja antaa epäiltävä todistus—

III:s KOHTAUS.

KENRAALI. (Pyyhkii jalkojaan vasemmalla, tulee sikaari hampaissa.)

Uh, sitä likaa! Tässä taas pukeutumaan—sinun konserttisi tähden.

Onko saappaani harjatut?

SELMA. Minä en tiennyt—

KENRAALI. Mitä se on! Pitää ottaa selvä tehtävistään.

(Käypi istumaan, ojentaen jalkaansa eteenpäin.)

Vedä pois!

(Selma rupeaa kiskomaan.)

R. SILAN. Eihän hän tiennyt, että me ulos menemme.

KENRAALI. Minun saappaani pitää aina olla harjatut.

(Selma on vetänyt saappaat hänen jalastaan.)

Yhden tekevä, kuka ne harjaa. Mars! Tuo tohvelini!

(Selma kiiruhtaa sisään.)

IV:s KOHTAUS.

R. SILAN. Et sinä saa heti noin äreäksi käydä. Säikytät tyttö paran pahanpäiväisesti.

KENRAALI. Sinä olet liian hyvä sen sijaan, minun täytyy pitää tasapainoa. Pilaisit muuten piijat kokonaan.

R. SILAN. Pilaisin? Minä?—Et sinä sellaisia asioita ymmärrä... Ja muuten voit olla sekaantumatta—

KENRAALI. Respektiä on ylläpidettävä. Kyllä minä tiedän kuinka palvelijain kanssa on meneteltävä.

R. SILAN. Respektiä voi lempeydellä ylläpitää.

KENRAALI. Vai voi. Kuinka pahoille tavoille opetit sinä esim. Amandan. Rupeaa kohalta kulkkua nauramaan, siksi että minulta sattui kyyristyessäni housut repiämään. Oliko se respektiä?

R. SILAN. Aina sinä takerrut tuollaisiin asioihin. Hyi! No ja oliko se ihme sitten! Rupeaahan sitä nuori vallaton tyttö vähemmästäkin nauramaan.

KENRAALI. Jaa, siitä sen nyt näkee. Sinäkin pidät aivan luonnollisena asiana, että—Se on sinusta vaan viatonta vallattomuutta, jos—jos— Kyllä mä opetan heitä nauramaan minulle!

(Selma tuo tohvelit ja saappaat. Kenraali pistää tohvelit jalkaansa.)

R. SILAN. (Itsekseen.) Eikö se nyt tule sieltä jo leningin kanssa. Rupeaa taasen ukko rähisemään jos viivytän—

(Menee oikealle.)

NIILO. (Tulee sisään.) Nyt on viimeinen kuorma levitetty, teidän armonne.

KENRAALI. (Ottaa kukkarostaan rahaa.) No tuossa. Jos vasta tarvitsen, niin kyllä minä sinut työhöni otan.

NIILO. Kiitoksia armollinen herra kenraali.

(Kenraali menee oikealle, jättäen sikarin pätkän pöydän reunalle.)

V:s KOHTAUS.

NIILO. No Selma, mitä arvelet uudesta paikastasi?

(Selma istuu ajatuksiin painuneena.)

Et vastaa... Hyvään perheesen pääsit. Ole nyt siivo ja siveä; muista, mitä äiti-vainaasi on opettanut. Nyt hänen kalliit neuvonsa sinulle tarpeen ovat.

(Itsekseen.)

Hän näkyy oudoksuvan vielä uutta tointansa. Jätänpä hän rauhaan. Jumala sinua, lapsukaiseni, varjelkoon, jotta yhtä siveänä ja puhtaana aina pysyisit. Kuinka suloiselta tuntuu, kun tietää olevansa tuollaisen lapsen isä.

(Katsellee hetkisen äänetönnä Selmaa.)

Hyvää yötä nyt, lapsukaiseni!

SELMA. (Herää ajatuksistaan.) Ai, isä!

NIILO. En minä tahdo sinun ajatuksiasi häiritä. Hyvää yötä vaan.

SELMA. Hyvää yötä. Terveisiä Kallelle ja—ja—äidille.

NIILO. (Itsekseen,) Voi sitä sydäntä, sitä sydäntä!

(Menee.)

VI:s KOHTAUS.

SELMA. (Rupeaa saappaita harjaamaan.) Vai niin! Hän ei siis saa tulla tänne laisinkaan. Nyt juuri kun tahtoisin hänen kanssaan puhua, oikein häneen tutustua. Olisko siinä perää mitä rouva sanoo? Olisko hänkin sellainen? Ja miksei! Ei Paul olisi lukenut sellaista kirjaa kuin hän! Jumala ties, mitä se lie ollutkin... Minä rupean pelkäämään... Jos hän todella ei olisikaan niin puhdas, niin rehellinen kuin luulin... Voi hyvä Jumala! Auta minua tästä hirveästä epätietoisuudesta!... Menettäisinkö minä ainoan ystäväni, hänet, johon niin kauniit tulevaisuuden toiveet olen jo liittänyt?... Pettyisinkö niissä! Voi sehän olisi kauheata!... Mutta kun äitinikin minua niin varoitti... Tunteehan rouva toki maailman, ihmiset paremmin kuin minä sokea tyttö!...

VII:s KOHTAUS.

IINA. (Tulee vasemmalta.) Hyvä ilta! Kas, täällähän on jo uusi tyttö.

SELMA. Oletteko ompelija?

IINA. (Itsekseen.) Sievä tyttö. (Äänensä.) Niin, kyllä—

SELMA. (Aikoo lähteä oikealle.) Rouva jo odottaa.

IINA. Odottakaahan. Olen väsynyt, tahdon tässä ensin hiukan huoahtaa.

(Käyppi istumaan.)

Ohhoh! Niin pitkä matka minulla astuttava.

SELMA. No, käveleehän sitä nuorra ollessaan mielellään.

IINA. Tosin kyllä, erittäinkin kun koko päivän on istunut työn ääressä.

(Itsekseen.)

Tuo olisi minua varten...

SELMA. Onko teillä paljon työtä?

IINA. Onhan sitä. Mutta eihän ole pakko ottaa enempää kuin itse haluaa. Tahtoohan sitä aina välistä olla vapaakin.

SELMA. Kai se lienee hauskaa kuitenkin, kun itse saapi noin vapaasti määrätä—

IINA. No se on tietty... Työkin maistuu silloin aivan toiselle, kun on ihan itsenäinen, oma herransa kaikessa, kun ei tarvitse aina toisen komennon mukaan marssia.

SELMA. Niin, kyllähän sen arvaa.

IINA. Toveri pitäisi olla kuitenkin, yksin alkaa tuntua ikävältä.

SELMA. Asutteko sitten yksin?

IINA. Ihkasen yksin.

SELMA. Mutta se tuntuu varmaan hirveän kolkolta. Minä pelkäisin.

IINA. En minä pelosta mitään tiedä. Mutta kernaasti toisen toveriksi, työkumppaniksi ottaisin. Silloin voisi työnsä lopetettuaan illalla liikkua vähän ulkonakin. Yksin se ei käy päinsä. Ja työtä kyllä riittäisi kahdellekin, sitä saan vaikka kuinka paljon.

SELMA. No voitteko te panna säästöönkin?

IINA. Se on tietty. Ennen kun en uskaltanut ottaa hienompaa työtä, ei tosin juuri suuria säästöjä jäänyt, mutta nyt, nyt on toista. Olen ommellut leninkejä kreivien ja kenraalien tyttärille. Olen, näetten oikea muotiompelija.

VIII:s KOHTAUS.

R. SILAN. (Tulee oikealta.) Eikö se—No täällähän te olette! Mikset tullut heti sanomaan, Selma?

IINA. Tulin juuri, istahdin vaan silmänräpäykseksi huoahutamaan.

R SILAN. No, onko se nyt täydessä kunnossa?

IINA. Olenko minä koskaan ennenkään hutiloinut. Koettakaahan vaan päällemme, niin saatte nähdä. Sen pitää istua kuin valettu.

R. SILAN. Niin, no!

(R. Silan ja Iina menevät oikealle.)

IX:s KOHTAUS.

SELMA. Hän on onnellinen. Ihan vapaa, ei kenenkään komennon alla. Miltähän tuo tuntuisi, jos saisi olla ja elää kuni hän: ottaa vastaan ketä ja milloin vaan tahtoo;—ja sitten voipi hän säästää rahojakin. No, mitäs minä häntä kadehtisin! Olenhan minäkin kohtalooni tyytyväinen... Niin! Ja sanoihan äitini aina, että nuoren tytön tulee olla vanhemman naisen silmäin alla! Kuka sen tietää, kuinka tuon—

KENRAALI. (Oikealta.) No kuinka kauan saan minä saappaita odottaa!

SELMA. (Hämmästyen.) Hyvä Jumala!

(Harjaa vielä hätimmiten.)

Tässä, tässä ne ovat.

(Viepi oikealle.)

X:s KOHTAUS.

RAHIKKA. (Tulee vasemmalta.) Vai niin. Tässä siis... Mitähän hän lie arvellut, kun en eilen tullut.

(Katselee ympärilleen.)

No, toistahan tämä on. Oikein siisti kyökki. Ja voin niin mukavasti tänne pistäytyä huomiota herättämättä—Hm! Uudet ajat tuli toden totta. Ei tarvitse enää ajatella, kuinka saan iltani kulumaan.— En voi oikein vieläkään tottua uuteen ajatukseen—Tuollainen neito minun omani. Saapas nähdä, kuinka hän ottaa minut vastaan. Onko hän yhtä vapaa, avosydäminen kuin ensi kerralla... Se se juuri hänessä —

XI:s KOHTAUS.

IINA. (Tulee oikealta.) Hyvästi, hyvästi.

RAHIKKA. Hyvä ilta.

IINA. Ah! Hyvä ilta.

RAHIKKA. Onko Selma kotona?

IINA. Selma?—Vai niin!—Kyllä! Hän oli juuri äsken tässä—

(Itsekseen.)

Kaunis poika.

(Ääneensä.)

Oletteko te—tuota—

RAHIKKA. Niin—minä—minä—

IINA. Minä vaan tulin ajatelleeksi—Viivyttkö täällä kauan?

RAHIKKA. Mitä tarkoitatte?

IINA. Minä ajattelin vaan—tuota että—No enhän voi teiltä sellaista kysyä.—Olettehan minulle ihan tuntematon—

RAHIKKA. Puhukaa vaan.

IINA. Hm. No mitäs pahaakaan siinä juuri on. Aioin kysyä vaan lähdettekö täältä pian, jos sattuisi meillä sama matka olemaan, niin ei minun tarvitsisi—, on niin vaarallista kulkea yksin—

RAHIKKA. (Hämällään.) Niin—suokaa anteeksi—kyllähän minä muuten hyvin kernaasti—mutta minun täytyy tavata Selmaa—

XII:s KOHTAUS.

SELMA. (Tulee.) Pekka! Herran tähden! Mene pois.

RAHIKKA. Mitä sanot?

SELMA. Mene Herran nimessä pois... Toisen kerran tulet,—tahi älä tule laisinkaan... Kyllä me tapaaamme toisemme—jossain.

(Katsahtaa pelokkaasti ovelle.)

Älä viivyttel!

RAHIKKA. Mitä sinä nyt—?

SELMA. Selitän sitten toisen kerran... Mene—mene hyvä Pekka—mene nyt vaan.

(Hiljaa.)

Tule myöhemmin, vähän ajan päästä... Tahi ei! Älä tule tänne... Minä pelkään.

(Työntää Rahikan ovelle.)

Hyvästi nyt vaan... Älä suutu minuun, mutta minun täytyy—

RAHIKKA. No, kah, kun välttämättä tahdot, niin—

IINA. Hyvästi.

(Menee ovelle, vetää sen kiinni Rahikan edessä, joka ihmetellen seisoo sen ulkopuolella.)

XIII:s KOHTAUS.

SELMA. Voi hyvä Jumala! Jos rouva olisi—

R. SILAN. (Tulee päällysvaatteissa.) Panet nyt kaikki ovet kiinni ja istut kiltisti kotona. Näytä nyt, että ansaitset luottamustani. Jos noudatat tarkasti tahtoani, koittaa sinulle täällä hyvät päivät, sillä —minä tunnustan—että pidän jo paljon sinusta.

(Mennessään.)

Meillä on avain mukana.

XIV:s KOHTAUS.

SELMA. Mitä olen minä tehnyt? Juoksenko hänen perässään? Ei, se on mahdotonta!—Rouvan edessä en tahto valehtelijana olla. Mitä ajatelleekin hän nyt minusta—Olihan se kuitenkin väärin tehty. Ehkä luulee, että minä jo tahdon päästä hänestä. Eihän minulla ole mitään oikeutta vielä häntä epäilemään—Jos hän kumminkin olisi tuolla ulkona. Ja siellä hän onkin, jos hän minua rakastaa. Voinhan hänelle nyt ainakin selittää.

(Avaa kyökin oven.)

Rahikka!—Pekka!—Ei kuulu!—Hän läksi siis—No kun meni, niin menköön.—En minä hänen jälestään lähde. Tuolla tavalla ei Paul olisi tehnyt... Olisihan hänen pitänyt ymmärtää, että—Mutta miksikä minäkin hätäilin. Olisin sanonut lyhyesti ja tyyneesti, että tällä kertaa en—Mikä ajatus... Ei se ole mahdollista!—Mutta olihan se sievä tyttö.—Voisiko Rahikka sen tehdä.—Miks'ei, jos miehet sellaisia kerran ovat... Muuten olisi hän odottanut tuolla ulkona... Ehkä kävelevät siellä käsitysten—nauravat minulle. Hän on vapaa tyttö—ja voipi panna säästöön.—Ei, tätä en kestä. Minä tahdon varmuutta. Herrasväki on jo mennyt.

(Tempaa suuren huivin.)

Jos hän on petturi, niin—

(Menee kiiruusti ulos.)

(Lyhyt väliaika.)

XV:s KOHTAUS.

KALLE. (Avaa oven vasemmalta, pistää päänsä sisään.) Selma.

(Ulospäin.)

Täällä ei ole ketään. Mennään sisään vaan.

WILLE. Eikö ketään.

(Tulevat sisään.)

KALLE. Katsos, kuinka täällä on siisti ja lämmin. Peijakas! Täällä minäkin mielelläni asuisin.

WILLE. (Nuuskii ympäri.) Kalle.

(Hiljaa.)

Otanko mä palasen?

(Osoittaa sokeriastiaa.)

KALLE. Uskallappas. Selma voisi vielä toruja siitä saada.

WILLE. Yhden vaan.

KALLE. Anna sen olla, tahi... Aina sinulla on halua varastamaan.

WILLE. Onko tämä varkautta? Ei tämmöisestä poliisikamariin viedä. Aina minä kotonakin otan. Eihän tuosta kellekään vahinkoa, jos palan toisen—

KALLE. Pienestä synnistä suuri kasvaa, sanoo aina Selma.

WILLE. Voi kuinka lapsellinen sinä olet. Tämä nyt olisi synti.

(Pistää palan suuhunsa.)

KALLE. Varas.

WILLE. Kun sinä viitsiät. Otahan sinäkin yksi.

KALLE. En tahdo.

WILLE. Selma kumminkin antaisi, jos pyytäisit,

(Tarjoaa.)

Tuoss' on! Kas kun hän taasen tahtoo olla minua parempi. Luuletko siitä taivaasen pääseväsi, jollet tätä syö. Mikä pyhä mies sinusta on tullut.

KALLE. Älä hauku.

WILLE. Ota sitten.

KALLE. Sinä nyt osaat kiusata.

(Ottaa.)

No oletko nyt mielissäsi?

WILLE. Mutta missä se Selma lienee?

(Avaa oven oikealla.)

Täällä on ihan pimeä. Mennäänkö katsomaan. Minulla on tulitikkuja.

KALLE. Wille! Luulevat meitä vielä varkaiksi. Kuules! Eikö ole kuitenkin parempi, että lähdemme. Ajattelehan, jos sattuisi jotakin. Jos olisimme tulleet väärään paikkaan.

WILLE. Mitä sinä höpiset!

KALLE. Ei! Kyllä meidän täytyy lähteä.—Minä lähden!—Tule!

WILLE. (Pistää kourallisen sokeripaloja taskuunsa.) No lähdetään sitten, kun sinä sellainen raukka olet.

KALLE. Itse sinä raukka olet.

WILLE. Minäkö? Tahdotko, niin menen tuonne sisään ja tuon sieltä jotakin—

KALLE. Oletko sinä—! Tule!

WILLE. (Katselee vielä kärkkäästi sokeriastijaa, huomaa kenraalin sikaarin.) Katsos, ähä!

KALLE. Tuletko sinä jo!

(Kiskoo Willen mukaansa ulos.)
(Hetken äänettömyys.)

XVI:s KOHTAUS.

RAHIKKA. (Avaa oven vasemmalla.) Selma!

(Tulee sisään.)

Missä lie hän? Herrasväen puolella on ihan pimeä.

(Käypi istumaan.)

Mikä kumma häntä nyt vaivasi... Suotta antaisin hänen hädissään huomiseen asti olla... Mikä ihme vaan liene niin hänet sille tuulelle saattanut—Säpsähdin sentään ensin vähän... Olisi toinen enemmänkin säikähtänyt... Tulee kaikessa rauhassa morsiantaan tervehtimään ja täällä—

(Nauraa.)

Kaikellaista sattuu—Joku tulee... Hän varmaan—

SELMA. Pekka! Sinä olet täällä! Et suuttunut siis minuun.

RAHIKKA. Minäkö sinuun suuttunut!

SELMA. (Katsoo häntä silmiin. Itsekseen.) Olisko se mahdollista: voisivatko nuo silmät valehdella, tuo tyyneys kasvoissa olla teeskennelyä?

RAHIKKA. Miksi katsot minua tuolla tavoin?

SELMA. (Joutuu hämilleen.) Minä vaan—Katso kenraalska kielsi minua päästämästä tänne ketään miestä luokseni.

RAHIKKA. No mikset heti sanonut. Johan minä heti ajattelin, että jotakin sellaista se varmaankin—

SELMA. Hän sanoi, ett'ei hän salli, jotta hänen palvelustytöllään on sulhanen. Jos hän sinut täällä tapaa, ajaa hän minut heti pois.

RAHIKKA. Se oli pahempi. Minulta on siis tänne ovi sulettu! Mikäs muu jääpi keinoksi, kuin että tapaamme toisiamme muualla.

SELMA. Ei Pekka! En minä uskalla päivällä tulla sinua tapaamaan ja illalla se ei käy laatuun.

RAHIKKA. Miks'ei? Meille, jotka olemme kihloissa, se ei mikään rikos ole.

SELMA. Niinkö arvelet? Miksikä äidit sitten niin kovasti varoittavat tyttäriänsä?

RAHIKKA. Niin!—No! Mutta ethän sinä minua pelkää?

SELMA. En, en. Kuinka sinua pelkäisin—Mutta katsos—minä—olen niin kokematon.

RAHIKKA. Mikä sinulla on, Selma?

SELMA. (Yhä enemmän rauhattomana.) Sinä et ymmärrä sitä! Me tytöt ... olemme ... näet, kuulleet ... niin paljon sellaista ja kun vanhemmat ihmiset aina istuttavat meihin epäilyksiä ... niin onko se kumma...

RAHIKKA. Selma! Minä en tunne sinua nyt.—Miksi et puhu suoraan. Etkö sinä luule minulta saavasi luotettavaa vastausta.

SELMA. Mutta etkö sinä suutu... Minä tuntisin itseni niin rauhalliseksi, niin onnelliseksi, jos voisin miehistä puhuttaessa ajatella itsekseni: »Minun Pekkani ei ole sellainen kuin muut».

(Nojaa päänsä Rahikan olkapäähän.)

RAHIKKA. Miks'et heti sillä tavalla sanonut. Minä tahdon sinulle selittää millainen minä olen... Olisin sen tehnyt kysymättäkin... Sinä muistat sen kirjan jonka revin—No! Kun minä aloin miehiksi varmistua, rupesin tuntemaan kummallisia haluja, jotka minua painajaisen tavoin ahdistivat. Yöllä näin pahoja unia,—päivällä olin alituisessa taistelussa mielikuvitukseni kanssa... Naisia minä rupesin pian kammoamaan, mutta pakosta kun heidän seuraansa jouduin, olin siellä mielelläni. Mutta mielikuvitukseni oli yhä vihollisenani. Minä rupesin itseäni inhoamaan, sillä minä tunsin itseni saastaiseksi. Tuo kirja, joka sinua niin säikäytti, oli juuri varoitus sellaisille, jotka veltosti heittäytyvät heränneitten halujensa uhriksi. Mutta neuvoina ovat siinä uhkaukset, mitä hirmuisimmat esimerkit sellaisista onnettomista, jotka paheen olivat valloilleen päästäneet.

SELMA. No sellaistaako se miesten turmelus sitten on aina?

RAHIKKA. Löytyy toista lajia myöskin. Ne jotka tahtovat tuosta sisällisestä epäsoinnusta päästä siten, että he luopuvat yleisistä siveellisyyden laeista ja tukkien omantunnon äänen heittäytyvät samallaisten naisten seuraan.

SELMA. No ja sinä—

RAHIKKA. Minä asetuin pahetta vastaan, niin voimattomaksi kuin itseni näinkin.

SELMA. Sinä et siis—ole sellainen

RAHIKKA. En, kumma kyllä...

SELMA. Kumma kyllä?

RAHIKKA. Niin, sillä luulen, että jos minä olisin viekoitukseen joutunut, olisin yhtä vähän kuin kukaan muukaan säilynyt. Mutta älkäämme siitä enää puhuko. Tiedäthän sinä nyt entisyyteni. Sinussa löysin kaipaamani puhtaan kuvan, joka karkoitti painajaiseni, sinusta sain ystävän, joka voit sieluni uuteen eloon herättää.

(Syleilee.)

SELMA. (Huokaa syvään.) Voi, kun ei kenraalska vaan tulisi.

RAHIKKA. No tulkoon sitten! Harmittaa tuollainen! Luulevat, ettei köyhässä ole ollenkaan siveellisyyden tuntoa. Aivankuin ei palvelustyttö voisi puhtaasti rakastaa.

SELMA. (Miettiväisenä.) No sanopas sitten minulle mitä sinusta rakkaus oikeastaan on.

RAHIKKA. Mitäkö se on? Rakastathan sinä minua?

SELMA. No tietysti!

RAHIKKA. Etkö sitten itse voi sitä tunnettasi selittää?

SELMA. Niin no—! Miksikä en... Mutta onko se sanottu, että se juuri on sitä oikeata?

RAHIKKA. Mutta selitähän.

SELMA. (Tuumailee.) Kun sitä on ihan yksinään, ei ole ketään jonka kanssa voisi puhua paremmista asioista, kun toisen ikeen alla huokailee, niin tietysti tuntuu se hyvältä löytäessään sellaisen, jonka sanoihin voi luottaa, jolle sydämmensä voi tyhjentää ja josta tuntee turvaa saavansa—ja—

RAHIKKA. Riittää! Se se juuri ensi rakkautta onkin. Siksi ei, kuten isällesi itse sanoit, koskaan huoleton, elämänsä tyytyväinen voikaan rakkaudessa samaa onnea löytää kuin köyhä, onneton.

SELMA. Niin, Pekka, niin se on. Sehän se on rakkautta. Me rakastamme toisiamme.

RAHIKKA. Kuinka sitä enää epäillä voisimme. Mutta rakkaudella on vielä toinen ominaisuus. Ihminen ei tunne ainoastaan kiitollisuutta, hän vaatii myös... Niinpä tunnen minä itseni siksi hyvin, että jos—jos se kerran tapahtuisi, että sinä pettäisit minut, voisin tulla hurjaksi, niin minä pelkään voivani kostaa—

SELMA. Sehän on hirmuista!

RAHIKKA. Minä en helpolla tulistu, minua ei hevillä kiihkoon saa, mutta jos se kerran tapahtuu, unohdan itseni, minä voin joutua hillitsemättömään raivoon.

SELMA. Tiedätkö mitä, Pekka...

RAHIKKA. No?

SELMA. Minä pidän sinusta! Juuri tuollaisen pitää miehen olla. Tyynellä kirkas kuin meren pinta, mutta myrskylä kiehua pilviin asti. Me naiset olemme toista lajia, minä epäilen, kuvittelen mielessäni kaikenlaista, olen epävarma, häilyväinen.—Voi! Joku—Etkö kuullut?— Ei se tainnut sentään kukaan olla!

RAHIKKA. Jospa voisimme vaan naimisiin pikemmin mennä,—mutta kun minun tuloni tuskin vaatteisin riittävät.

SELMA. Ja minulla on vielä vähemmän—Mutta rukoilkaamme taivaalliselta isältämme apua—

RAHIKKA. Niin, tee se. Minä en osaa rukoilla.

SELMA. Etkö osaa rukoilla?

RAHIKKA. En.

SELMA. Kuinka et—

RAHIKKA. Minua ei kukaan ole opettanut—

SELMA. No mutta—

RAHIKKA. Enkä minä voi pyytää, kerjätä. Mitä itse en voi hankkia, sitä olen vailla.

SELMA. Mutta onhan Herra sanassaan käskenyt itseään rukoilemaan.

RAHIKKA. Minä en ole ollut hänen sanojaan kuulemassa.

SELMA. Pekka! Kuinka sinä voit?

RAHIKKA. Älä suutu minuun. Ne ovat minulle vieraita asioita, minä en niihin pysty.

SELMA. Mutta kuinka et?

RAHIKKA. Minulla ei ollut jumalista äitiä, niinkuin sinulla.

SELMA. Opetettiinhan meille Jumalan sanaa koulussa.

RAHIKKA. Siellä opin pelkäämään tuota äkästä vanhusta, mutta en rakastamaan, pakenemaan häntä, enkä lähestymään.

SELMA. Pekka parka. Niin, sinulla ei ole ollut sellaista äitiä kuin minulla. Jospa olisit ollut kuulemassa kuinka hän puhui kauniisti Jumalasta, kuinka laupiaaksi hän häntä kuvasi.

RAHIKKA. Jos hän laupias, hyvä on, niin kuinka hän sallii tuhansien lasten kasvaa kurjuudessa, kuinka sallii hän vanhempain turmella viattomain lastensa sydämmet, juurruttaa heihin paheita, joista he sitten ei enää voi irtaantua, jotka heidät tavallisesti vievät auttamattomaan turmelukseen. Kuinka sallii hän sen? Mitä minä sille voin, ettei minua koskaan ole opetettu Jumalaa rakastamaan. Vai itsestäänkö ihmisen on sitä opittava. Jos niin on, niin ovat pakanat, jotka ei koskaan ole sanaakaan kuulleet Jumalasta, myöskin rikoksellisia.

SELMA. Voi kuinka sinä puhut! Usko minua, hyvä hän on, hyvä ja laupias. Luota häneen, niin pääset katkerista ajatuksistasi.

RAHIKKA. (Katkerasti.) Siinä tapauksessa on häntä minulle väärin kuvattu, sillä jos hän hyvä on, jos hän kaikille, onnettomillekin hyvää suopi, niin eiköhän hän antane siellä leveän ja kaidan tien ristissä saarnata vielä sellaisille. Ehkä minäkin saan siellä muitten takana kuunnella, oppia häntä tuntemaan ja rakastamaan.

SELMA. Lakkaa jo! Kuinka voit sinä tuolla tavoin puhua.

RAHIKKA. Minä tulen aina katkeraksi, kun rupean noita asioita ajattelemaan.

SELMA. Minua kammokuttaa sinun ivallinen äänesi, minä en voi käsittää kuinka ihminen voipi tuolla tavoin Jumalasta puhua. Mutta minä iloitsen kuitenkin siitä, että sinä noin avonaisesti ilmaiset minulle sielusi tilan,—sillä—sillä minussa herää tunne, jota minulla ei ennen ollut. Minä huomaan jossakin olevani etevämpi sinua.

RAHIKKA. Sen minä kyllä tiedän. Kuinka voisin sinua rakastaa, jollen sinulla näkisi ominaisuuksia, joita sinussa voin ihaila.

SELMA. Äitini rakasti isääni, mutta hän valitti kuitenkin usein sitä, ettei isäni häntä ymmärtänyt. Mitähän jos nyt meillä kävisi samoin jollen minä ymmärtäisi sinua tahi sinä minua.

RAHIKKA. Olkaamme avosydämmisiä ja antakaamme kunnioitusta toistemme mielipiteille, niin pysyy sopusointu aina.

SELMA. Kunnioitusta! Aivan oikein! Mutta sinun täytyy sitten myöskin myöntää, että ainakin tahdot oppia Jumalaa tuntemaan.

(Joku katsoo ikkunasta.)

RAHIKKA. Niin, koeta minua opettaa!

XVII:s KOHTAUS.

R. SILAN. (Tulee vasemmalta.) Vai niin! Niinkö suuresti olen erehtynyt?
Ja minä kun luulin niin luotettavan, niin siveellisen tytön saaneeni.

RAHIKKA. Arvoisa rouva—!

R. SILAN. Vieläkö tässä puollusteleimaan rupeaisitte. Minä sanon sinut irti heti paikalla.

SELMA. Armahtakaa, hyvä kenraalska.

R. SILAN. Ei sanaakaan! Pois silmistäni!

(Menee oikealle.)

XIX:s KOHTAUS.

SELMA. Hyvä Jumala!

(Itkee.)

RAHIKKA. Vereni rupeaa kiehumaan! Mokomaa hävyttömyyttä—!
Siksi, että me—

SELMA. (Heittäytyy hänen kaulaansa.) Minne joudun minä nyt?

RAHIKKA. Kirottua siveellisyyden valvontaa. Syöksevät nuoren tytön tällä tavalla kadulle.

SELMA. (Panee tavaransa pussiin, itkeä tihustaen.) Mikä minusta vielä tulleekaan! Mitä ihmiset sanovat? Missä yösjän saan? Kotiin en lähde, en voi sinne mennä.

RAHIKKA. Rohkeutta, Selma.

XX:s KOHTAUS.

(Rouva tulee takasin.)

RAHIKKA. Tiedättekö, mitä te teette? Tiedättekö mikä vaara köyhää, nuorta tyttöä uhkaa, kun hän tällä tavoin leivättömäksi, kodittomaksi joutuu?

R. SILAN. Minä—.

RAHIKKA. Ja kehtaatte sitten puhua siveellisyydestä! Saarnaatte epäsiveellisyyttä vastaan, huudatte turmelusta, turmelusta! Koettaisittepa laskeutua korkeudestanne katsomaan elämää täällä alhaalla, täällä köyhän väestön kesken!

R. SILAN. Ulos, ulos!

SELMA. Pekka!

RAHIKKA. Tule Selma. Älä pelkää.

(Menevät.)

KOLMAS NÄYTÖS.

(Katuojen kulmaus: perällä suurempi kivitalo, jossa on kaksoisovi, oikealla sekä vasemmalla pienempiä taloja, jotka perällä poikki päin käyvään leveämpään katuun päättyvät. On paraillaan iltahämärä, perällä oleva talo on jo valaistu.)

I:n KOHTAUS.

(Ihmisiä tulvaa perällä olevan talon ovesta, pyhävaatteissa, virsikirjat kainalossa.)

LIISA. (Huokaa syvään.) No, se on mies hampaan rakoon, ei.

MIINA. Niin, kyll' on hänellä puheenlahja.

LIISA. Ja mikä henki, mikä syvyys hänen saarnassaan!

MIINA. Kun ei vaan änkyttäisi niin pahasti.

LIISA. Se on totta, niin, ännkää tuo vähäsen, änkyttää. Mutta mitä Luoja on kerran ihmiselle antanut, siihen saa hän tyytyä.

MIINA. Siihen saa hän tyytyä, siihen.

LIISA. Oikein minua välistä rupesi vavistamaan, kun hän oikein haltioihinsa pääsi ja äänensä paisumaan laski.

MIINA. Minä kun olin hänen edessään aivan, tuli vähän—

(Pyyhkii silmiään.)

Voisihan sitä toki vähemmälläkin saada sanansa kuulumaan.

LIISA. Niin, kyllä sinä olet oikeassa. Minä jo itsekseni samaa ajattelin, että riittäisi tuo vähempikin. Niin, perää siinä on—

MIINA. Mutta aika hyvin sen sanat muuten osuivat, kieltämättä oikein hyvin. Se ei ollut tavallista—.

LIISA.—mitä papit saarnaavat.

MIINA. Hän puhuu niinkuin tavallinen ihminen eikä kääntelee ja vääntelee edestakasin evankeliumia, milloin sitä, milloin tätä puolta; hän puhuu, mitä hän sielunsa silmillä on Jumalan sanassa löytänyt.

LIISA. Niin sinä puhut aivan kuin minä aioin sanoa: hän puhuu, mitä hän—Jumalan silmillä—kuinka se nyt olikaan—

MIINA. Mutta yksi paha vika hänellä on.

LIISA. Paha vika? Tarkoitatko—tuota—

MIINA. Hän ei ole millänsäkään harpatessaan silloin tällöin vähän liian kauas tekstistä. Siinä ei tosin olisi mitään pahaa. Eipähän ole sitten tuota papillista—velliä.

LIISA. (Käy nauramaan.) Velliä! Papillista velliä! No sinä löydät kanssa sanan, mikä paikalle sopii.

MIINA. Mutta hän ei pysy aina edes raamatun pohjallakaan. Kun hän esim. puhui Bileamin aasista —

LIISA. Niin no, luiskauttaahan sitä innoissaan sanan, toisen syrjäänkin, mutta eihän hän olekaan saarnaansa koko viikkoa valmistanut ja sukinut.

MIINA. Ei se ole hyvä. Tuhma kansa tarttuu aina mielellään tuoreesen palaan ja painaa mieleensä juuri nuo liiat sanat.

LIISA. Niin, niin. Kyllä se totta on. Aina se tuores pala paras on.

II:n KOHTAUS.

IINA. (Tulee oikealta. Itsekseen.) Tässä ruvetkoon! Nyt hänen täytyy lähteä vaikka mikä olisi. Eikö hän jo tule sieltä.

(Katselee perällepäin.)

LIISA. Eikö naapuri kirkossa käykään.

IINA. Siirappikirkossa!

LIISA. Tyttö! Kuinka uskallat sinä Herraa pilkata?

IINA. Kumpiko teistä on herra?

LIISA. Voi hyvä ihminen sitä synnin turmellusta! Mutta älähän huoli sinä paatunut sielu. Kyllä sen vielä sulattaa helvetin hehku.

IINA. Oho! Kyllä se siksi jäähtyä ehtii, ennenkuin minä sinne tulen. Kunhan nyt kaikki teikäläiset siellä ensin korvennetaan.

MIINA. Kuule tyttö! Minä tahdon sinulle sanoa äidillisen sanan.

IINA. Toisen kerran, emäntä, toisen kerran. Minulla on nyt tärkeämpää tehtävää!

LIISA. Sulhasia etsimään.

IINA. Tahdotteko tulla mukaan.

(Menee perälle.)

LIISA. Hävytön tyttö! Vanhempia ihmisiä vastaan tuolla tavoin käyttäytyy.

MIINA. Paatunut on tyttö raukan sydän.

LIISA. Tyttö rankan. Sanotko rankan. Sinä et taida tietääkään mitä lajia hän on.

(Menevät jutellen oikealle taloon.)

III:s KOHTAUS.

IINA. (Katselee avoimesta ovesta sisään perällä.) Mitä hän viipyy siellä. No kas, johan hän tuleeekin. Varovasti on aloitettava.

SELMA. (Tulee ovesta ulos) Kas Iina. Ketä sinä odottelet?

IINA. Päätäni rupesi särkemään, niin ajattelin mennä vähän kävelemään.

SELMA. Vai niin.

IINA. Etkö tahdo tulla mukaan.

SELMA. Rahikka tulee pian luokseni.

IINA. Mennään vaan kerran edestakasin esplanaadilla. Kyllähän Rahikka sen aikaa odottaa.

SELMA. Kuinka antaisin minä hänen kadulla—

IINA. Voithan toki sen verran kärsivällisyyttä häneltä vaatia, jos hän todella ystäväsi on.

SELMA. Olisihan se hirveän epäkohteliasta.

IINA. En minä juuri yksin voi näin pimeällä mennä. Ja pitäisihän sinun toki jotain minunkin tähteni—

SELMA. No mutta—!

IINA. Olenhan minä tavallani hyväntekijäsi.

SELMA. Hyvä Iina! Enhän minä toki sitä kielläkään, päinvastoin! Ethän sinä suutu? Mutta kun minä kerran—Ja miksi sinulta salaisinkaan. Me rakastamme toisiamme, me olemme oikein kihloissa. Todentotta minä en voi ajattelekaan muita kun vaan häntä.

IINA. (Itsekseen.) Kas niin! Sitä vielä puuttui. Mutta älähän—! (Ääneensä.) No kun sinä olet niin suora minua kohtaan, niin en tahdo minäkään olla sinulle tunnustamatta—. Minulla on kosijoita suuri joukko, mies vähintään joka sormea kohden. Hulluina ne juoksevat esplanaadilla minua etsimässä. Tänne eivät, näet, saa tulla, sillä olen heitä kieltänyt.—Se voisi herättää huomiota. Paitsi milloin annan jonkun tulla itseäni saattamaan.

SELMA. Kosijoita niin paljon, ja sinä pidät kaikki!

IINA. Niin, kun en ole voinut valita vielä yhtä itselleni. Minä tahtoisin siksi näyttää niitä sinulle. Mitä sinä arvelisit—!

SELMA. Vai niin.—Mutta tiedätkö tuo tuntuu minusta niin kummalliselta.

IINA. Onnellinen sinä, jolla vaan on yksi. Pääsit vaikeasta vaalista. Mutta sen sijaan on minulla oikein somia herrojakin.

SELMA. Sinulla herroja.

IINA. Niin. Näetkös niitä on paljon tähän aikaan sellaisia herroja jotka ovat kyllästyneet noihin salonkityttöihin. He pitävät enemmän meikäläisistä vapaista,—Tuletko?

SELMA. Jos minä sitten tulisin. Mutta minullahan on virsikirjakin vielä—

IINA. Että sinä viitsiät mennä tuollaiseen kirkkoon.

SELMA. Kuinka niin?

IINA. Kävisit sitten aamulla Nikolainkirkossa, Siellä saisit toki kuulla mahtavaa urkujen soittoa, kaunista messua. Ja itse kirkko, kuvat, kaikki siellä on niin juhlallista! Mutta täällä—

SELMA. Katso, minä kävin ennen oikeassa kirkossa, mutta minusta ei pappi saarnannut oikein. Jumala ei ole niin kovasydäminen kuin he sanovat, se on mahdotonta.

IINA. No kerran kuulen sinulta viisaan sanan. Eihän ne olekaan muuta kuin pappien peloituksia.

SELMA. Mutta ei täälläkään.—

IINA. Vie nyt pian virsikirjasi pois tahi ota se vaan mukaan—vielä parempi.—Se näyttää.—

SELMA. Kuinka voisin sen mukaan ottaa. Minä pistän sen pois.

(Menee oikealle.)

IV:s KOHTAUS.

IINA. Ennenkuin tuosta enkelistä kalua saapi.—Että hän nyt on ehtinyt oikein pikiintyä tuohon retkaleesen.—Tässä ikänsä ruvetkoon neulan kanssa temmeltämään.—Yksin se nyt ei käy.—Tuon naaman kun kyltiksi saan.—Mutta ensin on Rahikka tieltä pois saatava.

V:s KOHTAUS.

SELMA. (Tulee takasin.) No mennään. Mitäs paha siinä olisi.—Ja ehkä Rahikka sattuu vastaan tulemaan.

IINA.

Tiedätkö, mitä minä tahtoisin sinulta kysyä?

SELMA. Mitä?

IINA. Oletko sinä ihan varma, että hän rakastaa sinua.

SELMA. Ei minulla ole ainakaan mitään syytä sitä epäilemään.

IINA. Oletko häntä jo koetukseen pannut?

SELMA. Koetukseen! Mitä sillä tarkoitat?

IINA. Kuinka kokematon sinä vielä olet. Ei miesten rakkaudesta milloinkaan saa ihan varma olla.

SELMA. Niinkö arvelet. Ei Iinaseni. Minä olen kyllä jo tuota asiata ajatellut. Tosin ei Rahikka alinomaa toitota korvaani rakkauttaan, hän on tyyni ja rauhallinen, mutta kun hän puhuu, tulee se hänen sydämensä pohjasta.

IINA. Ja siitä päätät sinä, että hän sinua rakastaa. Tahdotko että minä teen sinulle rakkauden tunnustuksen kauniin sanoin. Luuletko ett'en voisi puhua paljon kauniimmin kuin hän. Tahdotko?

SELMA. Sinä olet niin kummallinen... No!

IINA. (Tekeytyy kosijaksi.) Rakas neitini. Löytyy ihmisiä, jotka jokapäiväisyyden melskeeltä eivät laisinkaan muista enään runollisuutta löytyvän. Me miehet näytämme kylmiltä, yksitoikkoisilta, me puhelemme usein joutavista asioista. Mutta tiedättekö mikä siihen on synnä? Me emme voi tuhlata runollisuuttamme kaikkialle, me pidämme liian pyhinä hellemmät tunteemme voidaksemme niitä aina purkaa. Mutta, neitini, kun kerran tilaisuus tarjoutuu, kun tunteemme tulvimaan rupeavat, silloin on niillä vastustamaton voima. Kun lemmen vihuri liittää sydämen ylitse, ei myrsky ole kaukana: se rupeaa kuohumaan, raivoamaan. Yksi ainoa silloin vaan voi sen tyyneeksi saattaa, yhden ainoan haltiattaren ojennettu kätönen voi sen kuohut rauhoittaa. Ja vavahdellen tyytyväisenä painuu se

vähitellen peilikirkkaaksi, kuvastaen haltiattaren ihanuuden syvyydessään.

SELMA. No riittää, riittää. Mistä olet sinä tuollaista oppinut?

IINA. Minäkö? Sehän on runollisuutta. Kirjoissa, teatterissa sitä kuulla saa. Kosijoiltani sitä olen kyllikseni kuullut. Mutta mitä arvoa on tuollaisilla sanoilla. Tuuli ne mukanaan viepi heti. Ei Selmani, ei kauniilla sanoilla nykyaikana ole mitään merkitystä.

SELMA. Mihinkä sitä sitten luottaa saa jollei sanoihin?

IINA. Töihin, töihin!

SELMA. Töihin?

IINA. Minä tahdon sinun parastasi. Eikö olisi hauskaa, kun ei tarvitsisi koskaan vastaisuudessakaan sulhonsa rakkautta epäillä, vaikka mitä sattuisi.

SELMA. Tietysti.

IINA. Pane hänet sitte koetukseen.

SELMA. Niin no, mitäs paha siinä olisi. Mutta kuinka?

IINA. Sen kyllä keksimme.

SELMA. Olisihan sitten hauskaa ojentaa hänelle kätensä ja sanoa: »Nyt olen varma sinusta!» Enkä minä laisinkaan pelkää häntä koetukseen pannessani, kunhan ensin—

IINA. Mutta mennään nyt. Tekeyt vaan kylmäksi häntä vastaan joksikin aikaa ja—

(Menevät.)

VI:s KOHTAUS.

(Miina ja Liisa tulevat talosta.)

LIISA. Miksi antaisit paheen valtaan päästä, kun sen estää voit.

MIINA. Niinhän se kyllä on. Vai siksikö se toisen hankki.

LIISA. No miksikä sitten. Selväähän se on kuin päivä.

MIINA. Voimmehan mennä lankoni luo. Kyllä hän tietää keinot.

LIISA. Kukas sitten tietäisi, jollei konstaapeli.

MIINA. Talossani minä sallisin sellaista—En! Mennään.

(Katsoo kivijalan ikkunaan.)

Eivät näy olevan kotona kumpikaan.

LIISA. Arvaahan sen.—Sunnuntai-iltana!

(Menevät.)

VII:s KOHTAUS.

(Kalle ja Wille juoksevat vasemmalta, kummallakin kädessä nahkavyö, jonka päähän on kivi köytetty.)

WILLE. Nyt emme pakene enää. Mene sinä pakoon jos tahdot. Minä jään vaikka yksin.

KALLE. En minä heitä pelkää, mutta—

WILLE. No mitä?

KALLE. Katsos, jos rupeammekin tappelemaan, niin en minä uskalla lyödä tällä—

WILLE. Et uskalla!—Kasvoin sinun pitää koettaa, että mustenemat jäävät.

KALLE. Mutta kun heillä ei ole nahkanauhoja, eikä kiviä. Se olisi vääryyttä, jos me—

WILLE. Sinä nyt aina.—Olkoot tulematta sitten.

KALLE. Sinähän se heitä ensin haukuit.

(Kolme herraspoikaa juoksee esille. Wille ja Kalle rupeavat nahkanauhoillaan viuhtomaan. Yksi herraspojista rupeaa voivottelemaan, silmäänsä hieroen.)

WILLE. Ähä! Siinä on sinulle.

VIII:s KOHTAUS.

RAHIKKA. (Tulee oikealta.) Mitä, mitä tämä on. Pojat! Onko tuo nyt laitaa.

(Tarttuu Willen kaulukseen, herraspojat juoksevat pois.)

WILLE. Anna minun olla. Nuohan ne meidän päällemme—.

KALLE. Hyvä herra, laskekaa hänet!

RAHIKKA. (Katsoo tutkivasti Kallea.) Missä olen tuon pojan nähnyt! Kuka sinä olet?

KALLE. Minä olen Kalle, Selman veli.

RAHIKKA. Niin, niin.

KALLE. Olettehan te Selman sulhanen?

RAHIKKA. Olen.

KALLE. (Katsoo epäilevästi Rahikkaa.) Herra, saisinko minä sanoa teille jotakin.

RAHIKKA. Sano vaan.

KALLE. (Pienen tuumailun jälkeen.) Vaikka minä olen niin paha, pidän minä kuitenkin suuresti, niin suuresti sisarestani. Hän on niin hyvä, niin herttainen. Minulla on niin hirveän ikävä häntä.—Ettehän te tee pahaa hänelle. Olettehan te hyvä häntä kohtaan. Teidän pitää olla hyvä.

RAHIKKA. (Silittää Kallen päätä.) Sinä olet hyväsydäminen poika. Sääli että olet kadulle joutunut. (Itsekseen.) Tuostakin voisi kelpo mies tulla, jos hänestä huolta pidettäisiin.

KALLE. Lupaatteko olla hyvä häntä kohtaan?

RAHIKKA. Ole huoletta. Kyllä minä—

KALLE. Ihanko varmaan.

RAHIKKA. No ihan varmaan.

(Antaa Kallelle kättä.)

KALLE. Minä en tiedä edes missä asutte.

RAHIKKA. Minäkö?

KALLE. Ja Selma myös.

RAHIKKA. Selma asuu tuossa.

(Osoittaa taloa oikealla.)

KALLE. Tässäkö! Voi, voi! Hyvä ettei hän nähnyt.

RAHIKKA. Hän ei ole nyt kotona.

KALLE. No minä tulen huomenna. Tule Wille nyt tahi mamma—. Hyvästi!

(Rahikka nyykkää hajamielisesti päätään, pojat lähtevät.)

IX:s KOHTAUS.

RAHIKKA. (Kävelee kadulla ajatuksiinsa vaipuneena.) Odota minua siellä, kyllä minä palaan. Se oli hänen vastauksensa tervehdykseeni. Ei edes kättä antanut. Minne olisi hänellä sellainen kiire ollut? Ja

tuon toisen kanssa näin myöhään? Kummallista! Olisiko minun Selmani—? Mitä joutavia! Ei hän ole sellainen.—Ei hänen vaan olisi tuon tuulenpyörtämän seuraan pitänyt joutua. Häneen voipi niin helposti vaikuttaa—No odotanpahan. Mitä suotta päätäni vaivaa. Lie leikkiä ollut kaikki tyyni.—Mutta loppu tästä pitäisi tehdä.—Se nyt on kumma, ettei ihminen voi työtä, ansiota saada. Voi yhteiskunta, yhteiskunta! Sinä teet vääryyttä! Minä olen valmis uhraamaan itseni hyväksesi, anna minulle tilaisuus siihen, anna minulle työtä. Sinulta en pyydä muuta kuin leipää. Miksi pakoitat minua toivomaan muinaisia aikoja, miksi pakoitat minua kiroamaan tuhatvuotista sivistystäsi. Hahhahhaa! Kerskataan maailman suuresta edistyksestä ja kuitenkin ryöstetään syyttömiltä tärkeimmät, pyhimmät oikeudet. Eikö minulla ole yhtä suuri oikeus mennä naimisiin kuin rikkaalla laiskurilla. Raha, raha!—

(Katsoo talon kulman taakse.)

Ketä nuo ovat?

(Katsoo tarkemmin.)

Ei siellä näy huolia olevan.—Mitä näen!—Iina—ja—ja Selma. Minun Selmani! Kumpikin vieraan herran kanssa. Pettävätkö silmäni! Hän se on! Mitä tämä nyt on?

(Piiloutuu taloon vasemmalla.)

X:s KOHTAUS.

(Selma ja Iina tulevat kahden herran kanssa parittain talon kulman takaa.)

SELMA. (Lähestyy Iinaa.) Hän se oli. Kuule, jos hän suuttuu. En minä voi enää.

IINA. Oletko sinä—? Nythän sen juuri saat nähdä, rakastaako hän sinua, vai ei! Piiloutui luultavasti tuonne porttikäytävään.

SELMA. Mutta tällä tavoin vieraitten herrojen kanssa—!

IINA. Kummallinen sinä olet. Onko tuo nyt niin hirmuisen rasittavaa, jos minun tähteni hetken pidät heille seuraa. Sinun pitää nyt arvostella heitä. Eikö he ole siistiä, kohteliaita herroja.

SELMA. Ovat, ovat.

ENSIMMÄINEN HERRA. (Hiljaa toiselle.) Hiiden soma tyttö.

TOINEN HERRA. Mutta tee kuten Iina käski. Ei mitään sopimatonta! Aivan kuin olisimme.—Ymmärräthän?

IINA. Jos herrat tahtovat pistäytyä juomaan kupin kahvia, niin ei meillä ole mitään sitä vastaan.

ENSIMMÄINEN HERRA. Oo, liian suuri kunnia.

IINA. Me olemme vapaamielisiä tyttöjä, jotka emme huoli ämmäin loruista.

TOINEN HERRA. Kyllähän teitä, hyvä neiti, toki sen verran tunnemme.

(Selmalle.)

Olkaa niin hyvä.

(Selma menee sisään.)

IINA. (Herroille.) Minulla on kahvi valmiina ja konjakkia.

TOINEN HERRA. Hitto vieköön tätä sukkeluutta!

(Menevät sisään.)

XI:s KOHTAUS.

RAHIKKA. Mitä hiiden kujeita tämä nyt on? Olisko ne Iinan tuttavita ja hän siksi—?—Ei, kyllä minun pitää tässä selville saada. Voipihan ihminen tuollaisesta ruveta jo ajattelemaan mitä hyvänsä. Menisinkö sisään aivankuin ei mitään olisi tapahtunut.—Tahi odotanpahan. Kai hän sieltä tulee. Käskihän hän minua odottamaan.—No hän tuleeikin, kuulen ma.

XII:s KOHTAUS.

IINA. (Tulee ulos.) Kuka se siinä ikkunan alla—?

RAHIKKA. Hyvää iltaa. Minähän tässä olen.

IINA. Kuka? Vai niin. Mitä on teillä täällä tekemistä?

RAHIKKA. Mitäkö minulla—?

IINA. Menkää matkoihinne nuuskimasta nuorten naisten ikkunoita.

RAHIKKA. Mitä te puhutte? Minä olen Rahikka.

IINA. Kyllä minä teidät jo tunnen. Mitä on teillä asiaa?

RAHIKKA. Käskekää Selma hetkeksi ulos.

IINA. Hän ei jouda nyt. Meillä on vieraita...

RAHIKKA. No mutta pitäähän hänen tulla minun kanssani—

IINA. Pitääkö! Vai pitää? Teidän kanssanne. Saatte mennä tiehenne. Selma ei tahdo tietää teistä mitään. Hän on liian hyväsydäminen sanoakseen sen itse teille. Mutta hän tahtoo päästä rauhaan teistä.

RAHIKKA. Selmako? Minun Selmani!

IINA. Mokoma retkale. Siksi että sattumus hetkeksi antoi niin kauniin, niin hienon tytön käsiinne, luulette voivanne pitää hänet ikuisesti kynsissänne.

RAHIKKA. Onko nyt maailma nurin kääntynyt. Hankkikaa heti Selma tänne. Minä vaadin hänet puheilleni, tahikka—

IINA. Oo, uhkailemaanko rupeatte. Minä puhun Selman puolesta; hän lähetti itse minut sanomaan teille, että saatte lähteä tiehenne.

RAHIKKA. Mutta tietääkö hän minne hän minut lähettää?

IINA. Minkä kauemmas, sen parempi.

RAHIKKA. Hänkö pyysi, Selma itse, teitä niin sanomaan?

IINA. Sen jo kuulitte. Olisi hän itse tullut, jos voisi teitä edes silmissään nähdä. Hänellä on parempia sulhasia.

RAHIKKA. Mitä tämä on! Vereni kiehuu, silmäni tummenevat. Selmani, oma kunnan Selmani olisi voinut—näin odottamatta—hyljätä minut. Eikä sanaakaan jäähyväisiksi, sanaakaan lohdutukseksi.

IINA. (Itsekseen.) Jollei hän nyt lähde, menee kaikki myttyyn. (Ääneensä.) Mitä siinä molisette! Ettekö laita jo luitanne siitä, tahi kutsun—

RAHIKKA. Minä menen, minä menen.

(Lähtee menemään.)

IINA. Kas niin. Nyt on siitä päästy.

(Menee sisään.)

XIII:s KOHTAUS.

RAHIKKA. Selma, Selma!—Varo itseäsi! Tilille sinut vielä vaadin. Tällä tavoin loukkaat pyhimpiä tunteitani. Narrinako minua pidät?—Jospa ymmärtäisin mistä syystä hän sen tekee, sillä onhan hän kuitenkin Selma, tuo jumalinen, helläsydäminen tyttö.—Mutta ei! Se ei sittenkään voi mahdollista olla. Hänen omasta suustaan tahdon sen kuulla.—Nytkö?—En! Nyt en voi.

(Menee kiiruusti pois.)

XIV:s KOHTAUS.

SELMA. (Tulee ulos.) Olisiko se mahdollista. Hän ei siis olisi kestänyt koetusta. Hän ei rakastaisikaan minua.—Mutta julmaa leikkiähän se olikin. Minun ei olisi pitänyt Iinan neuvoa noudattaa. Hän on sitten niin kummallinen vielä—Voi, voi!

(Katselee joka taholle.)

Kun hän nyt palaisi kuitenkin. Hyvä Pekka, tulehan, anna anteeksi minulle!—Häntä ei näy. Olisinko siis todellakin erehtynyt.—Mutta ehkä hänellä oli kiire jonnekin.—Minua peloittaa!—Näin ei Paul olisi tehnyt. Hän olisi ainakin selitystä ensin vaatinut.—Poskiani kuumottaa. Niin kuumaa se kahvi!—Hm! Hän voisi minusta niin pahaa uskoa. Olisihan hänen pitänyt arvata, että sen tein Iinan tähden. Oliko se nyt niin hirveätä.—Äiti, äiti! Sinä puhuit totta, kenraalska oli oikeassa. Miehiin ei voikaan luottaa. Hupsu tyttö! Ja minä kun luulin. —Kuinka olisikaan hän voinut niin pian minuun rakastua. Tuolta tulee ihmisiä. Ei minun sovi kadulla näin paljain päin olla.

(Menee sisään.)

XV:s KOHTAUS.

(Miina, Liisa, konstaapeli.)

MIINA. Sinä sen kai paraiten tiedät. Siellä on tuli.

LIISA. Kuulkaa, miesten ääniä. Paraasen aikaan tulimme.

KONSTAAPELI. Ja tässä asuu kaksi nuorta naista vaan—ompelijattaria?

LIISA. Ennen oli vaan yksi. Viikko sitten hankki hän toverin itselleen. Pari viikkoa sitten näin omin silmin hänen tulevan kello 1:n ajoissa kotiin ja useana iltana olen sieltä nähnyt miehen tulevan.

KONSTAAPELI. Niin. Ei tässä muuta ole tehtävää, kuin ryhtyä asiaan.

(Viheltää kadun kulman kohdalla.)

LIISA. Sitä heille pitääkin.

MIINA. Kuka heitä káskee kunniallisen ihmisen talossa.—Sääliksi heitä tosin käypi.

LIISA. Sääliksikö?

MIINA. Niin, kun noin nuoret ihmiset joutuvat turmeluksen tielle.

LIISA. Mitenkä hän pilkkasi äsken Jumalaa. Oliko se enää kristityn ihmisen puhetta!

(Eräs poliisi saapuu, konstaapeli menee hänen kanssaan oikealle. Ihmisiä kokoontuu vihellyksen johdosta näyttämölle, myöskin vielä yksi poliisi.)

MIINA. Mitä siinä töllötätte! Ei täällä teitä tarvita laisinkaan.

XVI:s KOHTAUS.

(Selma syöksyy ulos, hänen perässään poliisi, sitten herrat ja Iina konstaapelin kanssa.)

SELMA. Hyvä Jumala! Mitä tämä nyt on? Minne olen minä joutunut. Auttakaa hyvät ihmiset. Minä olen ihan viaton!

LIISA. Viaton! Sitä sinulle pitääkin!

IINA. Hävyttömät koirat! Mitä olemme me tehneet. Hyökkäävät kuni pedot turvattomain tyttöjen kimppuun!

KONSTAAPELI. Hiljaa. Mitä siinä kirutte!

IINA. Selma. No mitä nyt sanot? Mikä jalosydämminen sinun Rahikkasi!

SELMA. Mitä sanot?

IINA. Tämä on hänen työnsä. Meni heti kostoksi panettelemaan!

SELMA. Voi surkeutta!

KONSTAAPELI. Mars!

XVII:s KOHTAUS.

RAHIKKA. (Tulee.) Mitä minä kuulen?—Selma?

SELMA. Voi sinä kurja mies!

RAHIKKA. No mutta—

SELMA. Pois näkyvistäni.

(Lähtee menemään, muut seuraavat.)

RAHIKKA. (Jää seisomaan.) Selma, Selma! Suuri on rikoksesi, mutta vielä kovempi rangaistus. Jospa olisit turvissani ollut. Noin käypi nuoren immen,—siksi että hänet syöstään turvattomana oman onnensa nojaan... Kirottua!

NELJÄS NÄYTÖS.

(Kaupungin torin kulma: oikealla taloja ja kadun pää, vasemmalla rivi toriämmäin pöytiä, perältä näkyy mastoja purjeineen. Ihmisiä liikkuu ristiin rastiin.)

I:n KOHTAUS.

(Toriämmiä.)

ENSIMMÄINEN TORIÄMMÄ. Kuulitteko te sitä, että Helenius on tehny konkurssin?

TOINEN. Älä herran tähden!

ENSIMMÄINEN. Tämän päivän Huvustasplaatissa se seiso.

KOLMAS. Menköön vielä korttia pelaamaan.

TOINEN. Olisko tuo kortissa menettänyt. Älähän nyt!

KOLMAS. Siellä yhdessä sen sanovat olleen, vaikk'ei tilin tekoon kutsuttu, kun häneltä oli voitettu.

ENSIMMÄINEN. Hihhii! Kumma sattumus, että rikkaat vaan oikeuteen vedettiin.

TOINEN. Mistäpä siltä köyhältä ottaisikaan. Eipä ruunu siitä suuresti hyötyne, jos vedelle leivälle paneekin.

KOLMAS. Mutta olettekos te siitä kuulleet, mitenkä kaksi tyttöä joutuivat kiinni juuri kun heidän luonaan oli herroja—hihhihii!

ENSIMMÄINEN. Nytkö vasta. Johan se on vanha asia. Niin, niin sinä et tainnut sitä vielä kuullakaan kun kipeänä olit.

KOLMAS. Mitenkä se kävi oikein.

ENSIMMÄINEN. No se oli kuukausi sitten.

TOINEN. Liisa-matami sitä meille kertoi jo seuraavana aamuna.

ENSIMMÄINEN. Toinen niistä oli Kaukosen Saaran tytärpuoli—muuten hiiden nätti tyttö.

TOINEN. Niin oikein soma tyttö!

ENSIMMÄINEN. Ja toinen oli ompelijatyttö, Iina hänen nimensä. Se sama justiin joka oli silloin Silanin kyökissä—muistatko—kun me viime keväänä veimme potaattia sinne. Etkö muista. Ne jotka ostimme yhdessä siltä Espoon punapartaselta mieheltä—tuolla torin reunassa aivan, ennenkuin se ehti hinnoistakaan tietoa saada.

KOLMAS. Ahaa, muistan, muistan—se pikkunen, joka puhui vähän lipsaattamalla.—

ENSIMMÄINEN. No justiin.

(Ostajalle.)

Kaksikymmentä penniä tuoppi. Ne on oikein hyviä, makeita, erittäin makeita. Nämä tässä ovat vähän happamia, mutta nekin erinomaisia.

(Ostaja menee kauemmas.)

Mokoma, tulee vaan keskeyttämään.—No!—Sen potaattia kun me—

KOLMAS. Muistan, muistan. Nyt muistan. Silanin luo ne veimme. Ja siellä kyökissä oli nuori tyttö—noin kahdenkymmenen vaiheilla—kyllä muistan.

ENSIMMÄINEN. Se sama se oli nyt toinen—

TOINEN. Liisa-matami ja Rikalan Miina jonka talossa ne tytöt asuivat— ilmoittivat asiasta poliisille ja niin säälimättä ne vietiin.

(Ostajalle.)

Kolmekymmentä penniä. Ja nämä kaksikymmentä!

ENSIMMÄINEN. Kaukosen tytärtä ei ole sen koommin näkynyt. Sanovat sen hukuttaneen itsensä. Mutta en minä usko.

KOLMAS. Hukuttaneen! Herra jesta!

TOINEN. Ei se ole totta. Äsken kuulin puhuttavan, että olivat nähneet hänet täällä torilla.

KOLMAS. Mutta mitäs niille sellaisille sitten tehdään. Eikö häntä pantu edes istumaan ... putkaan.

ENSIMMÄINEN. Se se kumma olikin. En ole tavannut pitkään aikaan Liisa-matamia, kuuluu menneen maalle sisarensa luo.

TOINEN. Ei niitä aina toki putkaan panna. Merkitään vaan kirjaan.

KOLMAS. Merkitään kirjaan?

TOINEN. Niin. Ne pannaan muutta mutkitta sellaisten pahamaineisten luetteloon.

KOLMAS. No, ja sitten?

TOINEN. Sitten?—Sitten päästetään vapaaksi. Saavat olla ja elää kuten tahtovat.

KOLMAS. Mitenkä?

TOINEN. Mitenkä! En minä ole ollut heidän elämätään katsomassa.

(Ostajalle.)

Ostakaa neiti näitä. Kyllä ne ovat hyviä—ovat oikein makeita.—
Tuopinko?

ENSIMMÄINEN. (Kolmannelle.) Näetkös, poliisi pitää niitä kyllä sitten aina silmällä ja lääkäri tutkii aina välistä—niinkuin muutakin kauppatavaraa tutkitaan, ettei mitään pahaa olisi—mutta muuten annetaan niitten olla rauhassa.

KOLMAS. Vai niin! Ja se oli Kaukosen Saaran tytär se toinen?

ENSIMMÄINEN. Niin oli—tytärpuoli, hänellä on itsellään vaan poika.

KOLMAS. Hyvä että sain tietää. Meillä on vähän vanhaa vihaa, minun ja Saaran välillä, Sanoin häntä kerran pesukarhuksi ja hänkös tuosta suuttui ja haukkui pahanpäiväisesti. Kyllä minä annan nyt takasin.

ENSIMMÄINEN. Pistä, pistäpäs pakanaa... Tulis lysti nähdä. Se on pirua se akka.

KOLMAS. Kyllä minä annan—tietysti noin sivumennen vaan mutta niin, että se tuntuu.

ENSIMMÄINEN. Hihhihii.

(Rupattavat ja naureskelevat aina joutoaikoina.)

II:n KOHTAUS.

(Kalle ja Wille tulevat.)

KALLE. (Kori käsivarrella.) Mitäs sille tekee. Äiti on aina täällä aamusta varhain, isä ja minä vaan kotona.

WILLE. Keittäköön isäsi.

KALLE. Hänen nyt minä kahvia antaisin keittää. No ja eihän siinä niin paljo vaivaa olisi, kun ei tänne kantaa tarvitsisi.

WILLE. Tuoss' on omenia.

KALLE. Katso sinä Wille joudut kiinni vielä.

WILLE. Älä höpise... Mitä maksaa omenat?

ENSIMMÄINEN TORIÄMMÄ. Mitä sinä sillä tiedolla—?

WILLE. Heh!

(Menee toisen luo.)

Tuoppi näitä. Tässä on markka... Takasin!

TOINEN. Mistä pojat niin paljon rahaa ovat saaneet?

KALLE. (Säpsähtää.) Mistäkö?

WILLE. Mitä se teitä koskee!

KOLMAS. Kas mikä ylpeys.

WILLE. Jokainen omallaan ylpeilee.

III:s KOHTAUS.

SAARA. (Tulee perältä.) Kalle, tuhisija, kuinka kauan saan täällä odottaa.

KALLE. Johan minä—

SAARA. Vai omenia te ostate junkkarit! Mistä rahaa saitte? Häh!

(Lähestyy uhkaavasti Kallea, Kalle jättää korin maahan ja pakenee Willen kanssa.)

Äh sinä veitikka pääsit karkuun.

KOLMAS. Tienaahan teidän tyttärenne rahaa, riittää kai siitä pojallekin.

SAARA. Suus kiinni, akka.

KOLMAS. Suus kiinni itse. Ei minun tyttäreni käykään poliisikammarissa visiiteillä.

SAARA. Mölise sinä, väkäleuka, mitä sulla muutakaan tekemistä on.

KOLMAS. Kai se käy sentään vähän sydämmelle, kun ei voi sanallakaan puollustaa itseään.

TOINEN. (Kolmannelle.) Mitä hänestä suotta ärsytät.

ENSIMMÄINEN. No se on tietty. Ajattelehan, kun nyt tytär joutuu—

SAARA. Sinun tyttäresi hän on, ei minun.

ENSIMMÄINEN. Ei kiitoksia siitä kunniasta.

(Saara menee.)

IV:s KOHTAUS.

SELMA. (Tulee.) Siis tässä näin!—Oli se nyt sekini keksintö. Eikö hän voinut kotiinsa kutsua.

(Katselee odotellen ihmisjoukkoon.)

ENSIMMÄINEN. (Kolmannelle.) Kas, katso tuota.—Se se on—tuo juuri!

KOLMAS. Mikä sitten?

ENSIMMÄINEN. No se on Saaran tytär. Tuo tuossa.

(Näyttää sormellaan.)

KOLMAS. Vai tuo. No ei ole hullumpi tuo herrojen hentuksi. Kyllä sen vielä hienossa leningissä kerran näemme.

TOINEN. Mutta sääliksi, tiedättekö, minun häntä sentään käypi. Katsokaa kuinka viattoman näköinen hän vielä on.

ENSIMMÄINEN. Moni kakku päältä kaunis—

KOLMAS. Mutt'on silppua sisällä. Niin, niin.

(Nauraa hohottaa.)

SELMA. (Itsekseen.) Ne puhuvat minusta. Oh, en voi tätä kärsiä. Eikö enää saa missään rauhassa olla.

(Menee.)

ENSIMMÄINEN. Varmaankin etsii herroja.

KOLMAS. Aamusta työ alettava.

(Ryssä menee sivuitse porsaita säkissä kantaen.)

ENSIMMÄINEN. (Nauraen.) Sto stoit, ryssä.

(Yleistä hohotusta.)

V:s KOHTAUS.

(Rouvat Silan ja Sten.)

STEN. Minä tietysti »sanoin ylös» hänet kohta. Nyt kävikin puheilleni uusi tyttö, mutta sillä ei ollut mitään todistuksia, kaikkein vähimmin naisyhdistyksen toimistolta.

SILAN. Tietysti et ottanut?

STEN. Hän näytti hyvin onnettomalta ja samalla—sitä en voi kieltää— miellyttävältä. Varmaa vastausta en kumminkaan antanut. Lupasin täällä tavata häntä, jott'ei sattuisi yhteen entisen piian kanssa.

SILAN. Niin, niin. Kyllä sitä on vältettävä. Niistä tarttuu niin helposti toisiinsa.

STEN. Hänen nimensä on Selma, joka mielestäni todistaa hienompaa—

SILAN. Selma! Kaukonenko?

STEN. Niin hän muistaakseni sanoi.

SILAN. Vai niin. No siitä voin sinulle antaa tarkkoja tietoja. Äsken juuri puhuin hänestä makkaramatamini kanssa. Kelvoton tyttö kokonaan.

(Menevät jatkaen keskustelua.)

VI:s KOHTAUS.

SELMA. (Tulee) Isäni! En tahdo häntä tavata.

NIILO. (Tulee Selman jälestä.) Selma! Selma! Kuulehan! Miksi pakenet sinä.

SELMA. (Seisattuu.) Mitä sinä minusta. Anna minun olla.

NIILO. Tyttö raukka! Pelkäätkö sinä minua, omaa isääsi?

SELMA. Mene isä, minä pyydän. Katso kuinka he tirkistävät sinuun.

NIILO. Toisen parasta ajattelet sinä vaan onnettomuudessasikin.

SELMA. Anna minun kantaa yksin häpeäni. Et sinä kuitenkaan voi kuormaani huojentaa.

NIILO. Mutta Selma! Enkö minä voi saada vähintäkään selitystä. Minä en ymmärrä kuinka—, minä en voi ymmärtää kuinka sinä; minun Selmani olet voinut. Hirveätä!

SELMA. Isä kulta! Jätä minut. Sinä olet kunniallinen mies, älä tahraa mainettasi minun tähteni.

NIILO. Mutta enkö voi edes jollakin tavoin auttaa sinua. Rahaa ei minulla ole—mutta—Minä säälin sinua, minä suren kovaa kohtaloasi.

SELMA. En minä mitään tarvitse. Mene jo. Jos vaimosi sattuisi näkemään, että puhuttelet—

NIILO. Pilkkaat minua. Niin, niin! Minä ansaitseen pilkkaasi. Olen heikko! Mutta onko se minun syyntä? Kun Herra kerran on minut sellaiseksi—

SELMA. (Katkerasti.) Niin. Herra on sinut sellaiseksi luonut. Mutta minä olen itse syyppää häpeäni.

(Menee.)

VII:s KOHTAUS.

NIILO. Helenani kuva tuollaisessa tilassa. Kiitos Luojan, että hän jo nukkuu rauhassa maan povessa. Hän ei tätä häpeätä kestäisi. Minullekin käy tässä liian raskaaksi—Miksi päästin hänet silloin luotani! Olisihan hän kuitenkin häpeästä silloin minut ja itsensä pelastunut.—

(Menee.)

VIII:s KOHTAUS.

SELMA. (Tulee takaisin, katsoo Niilon jälkeen.) Isä raukka! Sinä kärsit häpeästäni!

(Katkerasti.)

Häpeästä! Kuinka julmia ihmiset voivat olla!—Menisinkö hänen jälkeensä, sanoisin—Ei! En tahdo hänelle sanoa. Kärsiköön! Voi sentään! Kuinka vähän nuori tyttö tarvitsee kunniansa menettääkseen. Kaikki tuttavat minua inholla kohtelevat, kaikki ivalla katselevat, näyttävät sormellaan.—Ja hän, hän on tähän kaikkeen syyppää, hän, jota niin täydellisenä, niin jalona pidin. Että hän edes voi hetkeäkään ajatella.—Ja sitten niin kurjasti sitä kostaa. Kauheata! Kuinka ihminen voi erehtyä!—Mutta se on sittenkin mahdotonta. Minkä enemmän sitä ajattelen sitä—Minä tahdon häneltä itseltään kysyä. Valehdella ei hän ainakaan voi.—Jumalani, Jumalani! Anna minulle Rahikkani takasin. Muuta en sinulta pyydä!

(Katsellee ihmisjoukkoon.)

Eikö se rouva jo tule? Lähdenkö etsimään—

IX:s KOHTAUS.

IINA. (Tulee vastaan hyvissä vaatteissa, vilkuen ympärilleen.) Selma! Missä olet sinä ollut... Minkä näköinen!—Katsos kuinka hyvin minä voin.

(Tuijottaa häneen ylenkatseellisesti.)

Hullu, et ymmärrä omaa parastasi. Onko sinun pakko olla tuollaisissa vaatteissa, kun voit tällaiset hankkia.

SELMA. Häpeä Iina!

IINA. Minäkö? Hehheh! Minä tein aikanani työtä leipäni edestä, olin nälissäni tuota kunniatani säilytellessäni, josta sinä näyt niin suurta huolta pitävän, mutta turhiksi huomasin vaivani, kärsivällisyyteni rupesi päivä päivältä loppumaan. Näin kuinka toverini tepastelivat kadulla hienoissa vaatteissa huolettomina, iloisina. Tulit sitten sinä luokseni. Olit vielä suuremmassa hädässä kuin minä. Teinkö muka sinulle väärin, että koetin osoittaa sinulle tien vapauteen. Sinä et ymmärtänyt

tarkoitustani, mutta itse tulin temmatuksi kaikesta epäilyksestä. Nyt olen vapain, huolettomin ihminen maailmassa. Tulepas katsomaan, kuinka kaunis kortteeri minulla on.

SELMA. (On kuunnellut kummastellen Iinan kertomusta.) Oletko lakannut kokonaan ompelemasta?

IINA. Hupsuko minä olisin, kun vähemmälläkin ansaitsen enemmän kun tarpeeksi. Tulepas illalla luokseni, niin saatpa nähdä, kuinka kauniita herroja—

SELMA. Iina raukka!

IINA. Minäkö Iina-raukka! Sinä raukka olet, kun et voi vapautua kahleistasi. Saat tulla vieläkin toverikseni, jos tahdot. Maksan sinulle hyvän palkan ja vapaan ylöspidon, eikä sinun tarvitse muuta tehdä kuin—Sinä olet kaunis—

SELMA. Älä luule voivasi minua viekotella. Mutta sano, eikö sinua omatuntosi soimaa laisinkaan. Kuinka sinä saatat,—eikö todella omatuntosi—

IINA. Hm! Minä tukkean omatuntosi suun.

SELMA. Kuinka?

IINA. Kuinka?—Hm! Viinillä, oluella—laululla ja—

SELMA. Mutta se herää uudelleen.

IINA. Minä tukkean taasen,—kunnes se ei herää enää.

SELMA. Mutta ajatteletko sinä laisinkaan, mitä sinä teet? Minne joutuu sellainen, joka on pakoittanut omantuntonsa äänen vaikenemaan?

IINA. En minä viitsi kuulla mokomaa. Kun et tule, niin ole tulematta.

(Pyörähtää pois.)

X:s KOHTAUS.

SELMA. Kuinka voipi ihminen olla noin ajattelematon! Onko siihen luonto synnä,—vai kasvatus,—vai oma tahtoko sellaiseksi tekee? Kiitos Luojan, äitini on opettanut minut hyvän pahasta erottamaan. Uskollisena pysyn sinun neuvoillesi, äiti. Minä tottelee omantuntoni ääntä.

(Menee.)

XI:s KOHTAUS.

NIILO. (Tulee Rahikan kanssa.) Tässä näin.

RAHIKKA. Minnepäin läksi hän? Miksi päästitte menemään?

NIILO. Miksikö päästin? Mitäs minä voin!

RAHIKKA. Mutta olettehan hänen isänsä.

NIILO. Kun tuskin tahtoi puhuakaan kanssani.

RAHIKKA. Rakastihan hän teitä ennen niin—

NIILO. Niin, ennen. Miksi viekoittelitte hänet luotani?

RAHIKKA. Julman vaimonne kourissa oli hän—

NIILO. Julman! No, en minä kielläkään, että vaimoni oli kova häntä kohtaan, mutta ei hän hänen silmiensä alla ainakaan olisi tähän häpeään joutunut.

RAHIKKA. Kun minä vaan saisin häntä itse puhutella. Minä en usko, minä en voi uskoa, että se on mahdollista.

NIILO. Hän näyttää kyllä sitä katuvan, mutta kyllä hän sen itse myönsi.

RAHIKKA. Myönsikö? Hän itse?—Vai niin! Hän olis siis—Mutta olkoon! Minä en hylkää häntä sittenkään. Minä rakastan häntä kuitenkin. Me emme saa jättää häntä oman onnensa nojaan.

NIILO. Mutta mitä voimme me, sanokaa?

RAHIKKA. Vaikkapa sitten takasin teidän kotiinne, jollei—

NIILO. Millä minä hänet elätän. Työtönnä vaimoni armoilla olen jo ollut toista kuukautta, ja näyttää siltä kuin vielä kovemmat ajat olisi tulossa.

RAHIKKA. Minä annan teille kaikki mitä vaan voin hankkia. Toimitan hänelle sitten palveluspaikan.

NIILO. Turhaa vaivaa! Ei hän suostu kumminkaan.

RAHIKKA. Minä saan hänet taipumaan. Katsokaa, eikö hän tuossa tulekin—?

NIILO. Hän se on.

RAHIKKA. Väistyköö. Minä tahdon yksin häntä puhutella.—Tyttö parka!

(Niilo väistyy.)

XII:s KOHTAUS.

SELMA. (Itsekseen.) Minne liekin kadonnut.

RAHIKKA. Selma!

SELMA. Hän!

RAHIKKA. Olen etsinyt sinua kaikkialta, mutta turhaan tähän asti.

(Selma tuijottaa häneen äänettömänä.)

Miksi hylkäsit sinä minut niin äkkiä, niin odottamatta? Et sanaakaan selitykseksi, et sanaakaan jää hyväisiksi.

SELMA. Mitä tahdot sinä?

RAHIKKA. Mitäkö minä tahdon?

SELMA. Välimme on kuitti.

RAHIKKA. Mutta miksikä? Selitähän.

SELMA. Mitä selitystä sinä vielä kaipaat.

RAHIKKA. Selma. Miksi kohtelet sinä minua tällä tavoin? Sanohan edes, mitenkä olen minä sinua vastaan rikkonut; minä en toden totta tiedä sitä.

SELMA. Etkö tiedä? Etkö sinä tiedä kuinka olet minua vastaan rikkonut? (Itsekseen.) Olisiko mahdollista. (Ääneensä.) Mitä teit sinä iltana, kun et saanut minua puhutella.

RAHIKKA. Mitäkö minä tein? En mitään. Menin vaan epätoivoisena kotiini.

SELMA. Sinä puhut totta, se on ihan varma, hän puhuu totta. Voi kuinka hyvälle se tuntuu. Hän ei ole sitä tehnyt! Kuin olisi hän sitä voinutkaan! Kiitos, Rahikka, kiitos siitä!

(Ojentaa kätensä Rahikalle.)

RAHIKKA. (Antaa kummastuneena epäillen kättä.) Minä en ymmärrä.

SELMA. Niin, niin kuinka sinä voisitkaan ymmärtää. Eihän se ole ihmekään.

(Tempaa kätensä.)

Rahikka, minä pyydän, mene luotani. Katso ihmiset näkevät sinun puhuttelevan minua, sinä menetät kunniasi. Jätä minut. Mene sinä omia teitäsi, pysy yhtä rehellisenä, yhtä kelpo miehenä kuin tähänkin asti. Minä vapautan sinut sanastasi. Sinä olet vapaa, ei sinun tarvitse huolia minusta.

RAHIKKA. Mutta Selma. Sinä et ole terve.

SELMA. Ole huoletta!

RAHIKKA. Etkö sinä luule minun ottavan osaa kohtaloosi, etkö luule minun säälivän sinua—

SELMA. (Katkerasti.) Sinä otat osaa kohtalooni, sinä säälit minua. Onhan se hyvin kiltisti tehty... Sinä siis säälit—.

RAHIKKA. Mitä tarkoitat? Mikä katse, mikä katkeruus äänessä!

SELMA. Niin, niin! Onhan se kumma, etten minä kiitä kauniisti osanotosta, kun sinäkin otat osaa tällaisen tytön kohtaloon—

(Huokaa syvään.)

RAHIKKA. Onko tuo minun Selmani, se puhdas, hellä, jumalinen impi, joka sammuvan sieluni äkkiä uuteen eloon viritti, tuo—tuo—Tämä on jotakin niin kauheata,—niin—ylenluonnollista. Ja kumminkin on se totta. Tuossa hän seisoo edessäni: hänen hellyytensä on muuttunut katkeruudeksi, viattomuutensa häpeäntunteeksi, jumalisuutensa—

SELMA. (Katkeralla ivalla.)—paatumukseksi.

RAHIKKA. Oh, mitä minä tässä lörpöttelen. Selma sinun täytyy seurata nyt minua.

SELMA. Täytyykö? Vai niin!—Oh, minä en jaksakaan enää!

(Aikoo lähteä.)

RAHIKKA. (Viittaa syrjässä seisovalle Niilolle.) Sinä lähdet nyt isäsi luoksi. Sitten hankin minä sinulle jotakin työnansiota—

(Selma tuijottaa häneen veltona, sanattomana.)

Sinä et vastaa.

NIILO. Rakas Selmani. Minä en voi sinua oman onnesi nojaan jättää. Tule minun kanssani. Sinähän väriset vilusta, raukka.

RAHIKKA. Menethän, Selma.

SELMA. Viekää minut minne tahdotte.

XIII:s KOHTAUS.

R. STEN. (Tulee rouva Silanin kanssa.) No tuossa hän onkin.

(Lähestyy Selmaa.)

Minun täytyy sääliä sinua, mutta palvelukseeni en sinua voi ottaa.

(Niilolle joka tervehtii Silania.)

Oletteko hänen isänsä?

NIILO. Olen.

STEN. Te olette suuressa siveellisessä edesvastauksessa. Me koetamme kuitenkin toimittaa hänet »kotiin langenneita naisia varten».

NIILO. (Kumartaa.) Minä—

SILAN. Pitäkää häntä huolellisesti silmällä siksi kuin saamme tilaa laitoksessa. Tulkaa minulta huomenna tiedustamaan. Me teemme, mitä vaan voimme hänen hyväkseen.

RAHIKKA. (Katkerasti.) Onhan se erinomaista hyväntekeväisyyttä: työntää ensin tahallaan lapsen avantoon, huutaen ihmisiä sitä pelastamaan. Pitäähän asiata auttaa edes jollakin tavalla. Erittäinkin kun nuo onnettomat silmiänne vaivaavat, häiritsevät suloista rauhaanne.

SILAN. Hävytön mies.

RAHIKKA. Tulehan sitä vähemmästäkin hävyttömäksi... Tule Selma!

(Lähtee Selman kanssa.)

NIILO. Älkää hyvät rouvat suuttuko tuon kiivaan miehen sanoista. Hän on nyt sellainen. Minä olen kiitollinen jos tytärparkani turviinne otatte.

VIIDES NÄYTÖS.

(Sama paikka kuin ensi näytöksessä.)

I:n KOHTAUS.

SAARA. (Pesee kadulle tuovan oven kynnystä ja jatkaa työtään rappusilla.) Vai ei se siitä parane! Vai riittää jo! Hävytön!—Vai en minä saa puhua omassa huoneessani niin paljon kuin minä tahdon. Tulee ihmisten rauhaa häiritsemään, lokaa rehellisten ihmisten silmille heittämään, mokoma. Jalkapuihin sinut pitäisi panna, niin pitäisikin. Ajoinko minä sinut pois luotani. Eikö täällä ollut hyvä olla? Etkö saanut ruokaa tarpeiksesi?—Sitten kun et missään malkkiisi enää leipäpalaa saa, tulet tänne kerjäämään, minua ihmisten pilkattavaksi tekemään! Ettäkö menet pois! Mene herran nimeen! Minä sylen vielä jälkeesi. Mitäs tulitkaan. Millä minä rupean teitä syöttämään. Yritin kauppaa pitämään torilla, mutta ei näy siitäkään paljon heruvan. Niin, niin, hyvähän hänen oli sinut kotiinsa tuoda, mitä hänellä tähän aikaan muutakaan tekemistä on. Lorvailee jouten pitkin katuja.

II:n KOHTAUS.

NIILO. (Tulee.) Mitä sinä siinä niin rähiset?

SAARA. Rähisenkö minä? Toinen hyvä. No, ja eikö ole syytä jos rähisenkin...

NIILO. Älähän nyt kiusaa tyttö-raukkaa. Onhan hänellä jo tarpeeksi ilmankin.

SAARA. Vai älä kiusaa vai. Mutta eikö se kiusaa minua lainkaan, että tuot tänne mokoman hylkiön. Ehkä pistää päähäsi siinä jouten ollessasi vielä tuoda—

NIILO. Hyvä Saara! Rauhoituhan—

SAARA. No saitko?

NIILO. (Alakuloisesti.) En! Ei ole tarvis sielläkään.

SAARA. Et saanut työtä siis. Vai niin! Ja aivan rauhallisena sen sanot. Millä aiot ruveta toimeen tulemaan, jollet työtä saa.

NIILO. Mitäs sille nyt voipi, kun on niin huonot ajat. Työmiehiä vilisee työttöminä.

SAARA. Tuollaiset rentut, niin kuin sinäkin. Kyllä kelpo työmies aina ansiota saa.

NIILO. Hevosmiehet kyllä työtä saavat. Kun emme olisi myyneet silloin Pollea—

SAARA. Vai taasen sitä virttä. Kuka teitä on syöttänyt nämä kaksi kuukautta. Olisinko pesulla voinut sen verran ansaita.

NIILO. Enhän minä väitäkään. Täytyihän se, niin, myydä, jotta olisit voinut kaupan alottaa vaikka—

(Huokaa.)

SAARA. Syytä sitten hevosen puutetta, kun et mihinkään kykene.

NIILO. Mitä sinä, Saara, nyt suotta äkäilet.

SAARA. Siksi että sinä olet nahjus, oikea patanahjus.

III:s KOHTAUS.

(Kalle juoksee perältä esiin, viskaa kädestään kiven taakse jotakin. Vigrenin matami juoksee perässä.)

WIGREN. Voi hyvä Jumala mokomia naapureita. Olekin aina varoillasi, etteivät—Kyllä minä sinulle.

(Tarttuu Kallen tukkaan.)

Seis poika! Annatko tänne sen heti.

SAARA. Mitä nyt?

WIGREN. Mitä? Ette pidä kurissa poikariiviötänne! Varastaa keskellä päivää—

SAARA. Varastaa minun poikani. Se on valhe.

WIGREN. Vai rupeatte vielä puollustamaan. Annatko tänne sen!

(Etsii pojan taskusta.)

NIILO. Kalle, otitko sinä mitään?

KALLE. En.

SAARA. Antaa pojan olla.

WIGREN. Vai anna olla vain. Anna tänne se tahi pieksän sinut tähän paikkaan.

NIILO. Jos siinä perää on, niin kyllä me kuritamme. Katsotaan.

SAARA. (Työntää heidät pois Kallen luota.) Jollette anna hänen olla, niin sären luudan varrella nenänne. Minun poikani varastamaan menisi, minun oma Kalleni. Älä ole milläsikään, poikaseni. Vedä nurin taskusi, näytä heille, ettei siellä mitään ole—

KALLE. (Vetää taskunsa nurin.) Katsokaa!

WIGREN. Hän on piilottanut sen jonnekin, näytäs kun—

SAARA. Huuti akka. Jollet laita siitä luitasi—! Senkin lutka.

WIGREN. Mi-minä! Vai niin, vai olen minä—Minä olen laillisen laitoksen vörestonterska.

SAARA. Yhden tekevää!

WIGREN. Nyt tästä tehdään loppu kaikeksi onneksi. Kyllä minä näytän sinulle, ketä sinä haukut. Tähän asti säälin teitä vielä. Jollette maksa heti velkaanne, saatte mennä matkoihinne. Sanon ylös heti paikalla.

SAARA. Sinä sanot ylös meidät.

WIGREN. (Kädet mahtavasti kupeilla.) Minä, juuri minä, sillä olen ostanut tämän talon jo viikko sitten. Ähä! Miltä nyt maistuu!—Mutta en minä varastakaan sikseen jätä. Jo minä ajattelin minne niitä kapineita katoaa.

(Menee.)

IV:s KOHTAUS.

NIILO. Kuulitko.

SAARA. Korvat minullakin on.

NIILO. Olisiko hän ostanut?

SAARA. Valehteli.

NIILO. Kyllä minä kuulin sivumennen Sjömanin puhuvan, että hän aikoo myydä, mutta—

SAARA. Olisko se mahdollista.

NIILO. Mitä nyt on tehtävä!

SAARA. Hanki rahaa.

NIILO. Mistä minä ne hankin.

SAARA. Että se juuri tuon riivatun haltuun joutui.

NIILO. Kyllä sinun pitää mennä armoa pyytämään.

SAARA. Minunko tuolta—?

NIILO. Mutta ajattelehan. Mihin joudumme me jos hän vasaran alle panee velasta sen vähänkin, mitä meillä vielä on?

SAARA. Niin. Siinä nyt ollaan. Minä olen tehnyt mitä minä voin. Tee sinä nyt oma osasi.

NIILO. Rakas Saara. Älä viivyttelä. Mene pyytämään armoa häneltä. Kyllä hän sentään on hyvä ihminen kun hänelle kauniisti puhuu. Onhan sinulla niin hyvä puheenlahja—

SAARA. Älä luulekaan. Rahat se tahtoo. Oli vaan mielissään, kun sai hyvän syyn. Ihmisten tähden ei ennen viitsinyt.

NIILO. Kyllä hän odottaa, kun oikein pyydämme. Ja kun Jumala taasen minulle työtä antaa ja Selmakin—

SAARA. Mitä—Selma—?

NIILO. Kun hän paikan saisi—

SAARA. Selmako paikan—Mokomasta enää kuka huolisi. Yksi virka hänellä enää on.

NIILO. Yksi virka.

SAARA. Nyt pöllähti päähäni hyvä tuuma.

NIILO. No.

SAARA. Pitäähän Wigren tuollaista—hm—laitosta.

NIILO. (Säikähtäen.) Ja sinä tahtoisit—?

SAARA. Jos saamme Selman sinne menemään, pyyhkii hän edeltäkäsikin velan pois—tahi odottaa ainakin—

NIILO. Mutta Saara!

SAARA. Sinä olet sellainen akka! Mihin muuhun hänestä kumminkaan enää on? Pitäähän hänen kuitenkin—

NIILO. Hyvä Jumala. Minun tyttäreni!

SAARA. Mitä siinä höpiset. Sellaisten kirjoillahan hän jo kuitenkin on—

(Niilo pudistaa epätoivoisena päätään.)

Nyt olen valmis menemään!

NIILO. Saara-kulta. Älä mene, minä pyydän. Ajattelehan sitä hirmuista syntiä. Möisimme tyttöraukan —

SAARA. Möisimme! Hullu. Emmehän me häntä orjaksi pane. Parempi hänen siellä on olla, kuin tehdä työtä ja olla ihmisten pilkkana, meidän häpeänämme.

NIILO. Ei, ei. Sitä emme voi tehdä. Sitä en minä salli.

SAARA. Vai et salli.—No pidä sitten huoli itsestäsi ja hänestä. Minulta et saa enää leivän kyrsääkään. Myyköön Wigren taloutemme, ajakoon kadulle. Kyllä minä vielä, kiitos Luojan, ystäväni luona katon alle voin pääni kallistaa.

NIILO. Hyvä, rakas Saaraseni. Älähän kiivastu. Pitäähän meidän kuitenkin tällaista asiata ajatella.

SAARA. Ajattele sinä vaan, kun mielesi tekee, minä sylen koko asialle. Ei siitä minulle mitään hyötyä ole.

NIILO. Kenralska Silan kun vielä lupasi tänään tulla tyttöä puhuttelemaan.

SAARA. Mitä se tekee. Tehdään asia selväksi sillä aikaa.

NIILO. Mutta tiedäthän sinä paremmin—

SAARA. Minä menen siis.

NIILO. (Yksin.) Toivon, että kenralska ehtii tänne siksi kuitenkin. Vieköön hänet sitten ennen laitokseensa.

(Saara menee.)

V:s KOHTAUS.

KALLE. (On kuunnellut syrjästä keskustelua.) Isä.

NIILO. Mitä poikaseni.

KALLE. Ethän sinä anna siskoa Wigrenille. Hän on niin onneton.

NIILO. Käykö sinun sääliksi häntä?

KALLE. Käy, isä. Minä pidän niin paljon hänestä. Kun hän itkee, vihloo se niin kovasti sydäntäni. Ja kun hän silittää minun päätäni tuntuu minusta aina niinkuin hän olisi sellainen, sellainen äiti, joista kirjoissa saa lukea. Minun mieleni käy niin kummalliseksi, että Selmasta tulisi tuollainen ... tuollainen—

(Käy itkemään.)

(NIILO pyyhkii kyöneleen silmistä, menee oikealle.)

VI:s KOHTAUS.

KALLE. Miksi ovat kaikki niin pahoja Selmaa kohtaan, vaikka hän on niin hyvä, niin hyvä... Minä olen niin paha ja kuitenkin silittää äiti päätäni. Jos olisin aina Selman luona, niin en koskaan—

(Pyyhkii kyöneleitä.)

Mutta mitäs minä itken. Mitä se siitä paranee. Mitäs siitä hyvyydestä hyötyä kumminkaan on...

VII:s KOHTAUS.

WILLE. (Tulee.) Kalle. Äitini arvasi, että me yksissä neuvoin.

KALLE. Arvatkoon vaan.

WILLE. Vai niin. Jos saavat vielä tolkun. Minne panit sen?

KALLE. Tuonne viskasin.

WILLE. Viskasit? Oletko hullu! Minne?

KALLE. En minä tiedä.

WILLE. Mikä sinua vaivaa? Saitko selkääsi.

KALLE. Anna minun olla.

WILLE. Kas vaan.

(Etsii.)

Minne viskasit? Kas!

(Löytää kukkaron.)

Olet sinäkin. Tule pois, älä huoli. Mennään torille omenia ostamaan.

(Kilistää kukkaroa.)

Kuuletko?

(Tarttuu kädestä.)

Tule.

KALLE. En tule.

WILLE. Kas, kas. Tahdot ehkä syyn minun päälleni sysätä. Hyvä olet. Ensin yhdestä tuumasta otimme.

—Tiedätkö, minä olin niin sukkela. Sinä et tiedäkään kuinka se kävi. Kun en minä saanut häntä kyökistä pois, ja kun pelkäsin, että hän pistäisi kukkaron pöydältä taskuunsa, menin kamariin ja pudotin lasin lattialle. Hyvä että ennätit sillä aikaa sen temmata.

KALLE. Mene nyt jo.

WILLE. Jaetaan rahat ensin.

KALLE. En minä tahdo ollenkaan.

WILLE. Etkö tahdo? Mutta Selmalle.

KALLE. Se on totta. No anna tänne.

(Käyvät istumaan kallion vierustalle, jakavat rahat.)

Minä annan kaikki Selmalle.

VIII:s KOHTAUS.

SELMA. (Tulee rappusille, hengittää raskaasti.) Miksi sinäkin heidän kaltaisensa. Eikö löydy yhtäkään, joka voi uskoa minun viattomuuttani— Äiti! Oo jospa sinä täällä olisit. Sinä et minua tuomitsisi.

KALLE. Selma!

(Selma ei kuule. Kalle lähestyy.)

SELMA. Mitä?

KALLE. Tässä on sinulle rahaa.

SELMA. Rahaa—minulle—. Mistä olet ne saanut—

KALLE. Mi-mi-mi—

WILLE. Me löysimme ne yhdessä.

KALLE. Ota nämä rahat pian ja pakene. Mene pois täältä,

SELMA. Miksikä?

KALLE. Voi, sinä et tiedä. He aikovat antaa sinut Wigrenille.

SELMA. Minut—Wigrenille?

KALLE. Katso siellä on sellainen—sellainen—en minä tiedä miksi sitä sanotaan.

WILLE. Tyttöpaikka, missä miehet käyvät.

SELMA. Herra Jumala! Mitä te puhutte!

KALLE. Se on ihan totta. Minä kuulin äsken äidin ja isän siitä puhuvan. Isä tosin ei olisi oikein tahtonut, mutta—

SELMA. Voi Jumalani! Milloin päättyvät kärsimykseni? Eikö sinulla enää armoa löydykään?— Sittenhän Pekka oli oikeassa! Etkö olekaan niin hyvä, niin laupias, kuin äitini vakuutti?

KALLE. Katso, sisko, tuolla tulee Rahikka.

(Riemuitsee.)

Hän tulee sinua noutamaan täältä...

SELMA. Hän se on.

(Pojille.)

Menkää nyt pojat.

IX:s KOHTAUS.

RAHIKKA. (Tulee.) Hyvä päivä, Selma.

SELMA. Päivä.

(Antavat äänettöminä kättä.)

WILLE. Kuunnellaan täältä syrjästä.

KALLE. Uskallappas. Kun Selma kerran käski pois.

(Vetää Willen mukanaan pois.)

SELMA. (Heittäytyy Rahikalle kaulaan, käy itkemään.)

RAHIKKA. Selma-parka. Itkekäämme yhdessä. Se lievittää sydäntämme. Mikset heti tulleet jakamaan onnettomuuttasi minun kanssani.

SELMA. Jakamaan! Kuinka sen olisin tehdä voinut. Sellaisen loukkauksen, sellaisen rikoksen jälkeen...

RAHIKKA. Mutta minulle.

SELMA. Olihan sinulla niin suuret vaatimukset rakkaudelta. Sanoithan, että jos minä kerran uskon sinua kohtaan olisin, et voisi koskaan anteeksi antaa.

RAHIKKA. Enkeleille ei ole yksikään synty sallittu. Heidän on mahdoton syntyä tehdä. Sinua pidin maallisena enkelinä, puhtaana, uskollisena. Minun oli mahdoton otaksua, että sinä voisit edes yhden ainoan kerrankaan—

SELMA. Mutta nyt on se kumminkin tapahtunut.

RAHIKKA. Itsehän sen olet sanonut.

SELMA. Olenko minä—?

RAHIKKA. Isällesi.

SELMA. Mutta uskoisitko minut puhtaaksi, jos sitä vakuuttaisin.

RAHIKKA. No niin totta kuin—, uskoisin.

SELMA. Miksi tulet sinä kumminkin luokseni, vaikka tiedät, etten ole kumminkaan enää sinun entinen Selmasi?

RAHIKKA. Miksikö?—Siksi, siksi, että luontoni, sisällinen ääni minua kääntää, siksi että en kumminkaan voi sinutta olla, siksi, etten voi elää sinutta.

SELMA. Mutta kammoathan sinä kumminkin minua, ajatellessasi mitä ihmiset minusta sanovat.

RAHIKKA. Ihmiset! Mitä minä ihmisistä.

SELMA. Mitäkö sinä ihmisistä. Ethän epäillyt kumminkaan rikksellisuuttani, kuullessasi ihmisten—

RAHIKKA. Enkö epäillyt! Minä! Enhän uskonut sinua uskottomaksi, vaikka omin silmin näin luoksenne vieraita herroja tulevan, vaikka itse käskit sanomaan, että menisin matkoihini.

SELMA. Minäkö käskin sanomaan?

RAHIKKA. Niin sinä iltana siellä. Tulihan Iina puolestasi kadulle sanomaan—

SELMA. Ettäkö sinä menisit matkoihisi!

RAHIKKA. Niin ja haukkuipa vielä retkaleeksi ja—

SELMA. Hyvä Jumala! Hän käski sinut menemään matkoihisi ja haukkui sinua—

RAHIKKA. Niin kyllä! Eikö se ollut tahtosi?

SELMA. Oo! Silmäni aukenevat. Rakas Pekka, anna minulle anteeksi. En minä mitään sellaista aikonut. Tekeysinhän vaan kylmäksi sinua kohtaan, koettaakseni uskollisuuttasi. Iina minut petti. Hän tahtoi päästä sinusta, saadakseen minut—

RAHIKKA. Minä en ymmärrä!

SELMA. Hän sanoi niitä herroja kosijoikseen ja pyysi minua neuvomaan, kumpi hänen oli ottaminen itselleen. Oo sitä ilkiötä!

RAHIKKA. Sinä jouduit siis petoksen uhriksi.

SELMA. Minä kärsin äärettömästi siitä teeskentelystä ja riensin heti Iinan sisään tultua, sinua puhuttelemaan, sinulle selittämään kaikki, mutta olit silloin jo mennyt pois. Jos olisin sinut silloin tavannut, en olisi tähän häpeään joutunut.

RAHIKKA. No mutta mahdotontahan sitten on, että sinä olisit langennut—

SELMA. (Katsoo riemuitsevin silmin häneen.) Mutta jos olisin epätoivossa—?

RAHIKKA. Ei! Se on mahdotonta! Jos sinä vaan koetukseen tahdoit minua panna; niin sinä rakastit minua, mutta jos *sinä* rakastit, on mahdotonta, että olisit sallinut—

SELMA. Rahikka, Pekka! Nyt sinut tunnen! Sinä olet parempi, paljon parempi kaikkia noita muita. Ethän usko minua saastaiseksi!

RAHIKKA. Vaikka nyt itse sanoisit, sitä en usko.

SELMA. (Heittäytyy hänen kaulaansa.) Oma armahani! Niin minä olen puhdas. Kun sinä sen uskot, täytyy minun olla.

RAHIKKA. Vaikka kuulin sitten, kuinka teidän oli käynyt, vaikka koko kuukauden olit kadoksissa, sanoi sisällinen ääni minussa: se on mahdotonta, Selma ei sitä ole voinut tehdä. Sitten vasta kun itse sen sanoit, täytyi minun uskoa.

SELMA. Kuule nyt selitys! Huomaat että se ääni puhui totta. Meidät vietiin poliisikamariin. Minä kiven kovaan vakuutin, ettei minulla ollut mitään tekemistä niitten vieraitten herrojen kanssa. Häpeästä ja kauhistuksesta pyörriin sitten. En tiedä mitä lie tapahtunut. Kun heräsin taasen, sanoi konstaapeli ystävällisesti: »Neiti te saatte mennä. Antakaa anteeksi, että asianhaarat ja viranvelvollisuudet ovat saattaneet minut loukkaamaan teitä tällä tavoin». Minä läksin sieltä, mutta en uskaltanut kaupunkiin jäädä—häpesin kaikkia ihmisiä.—Minä menin Vanhaan kaupunkiin, sain siellä satunnaista pesutyötä ja olin koko kuukauden siellä. Kun sitten en enää siellä voinut työtä saada, täytyi minun palata. Rupesin etsimään palveluspaikkaa.

RAHIKKA. Kiitos Luojan! Mutta miksi et minulle heti asianlaatua ilmoittanut!

SELMA. Kun tänne tulin, oli huhu häpeästäni jo kulkenut suusta suuhun. Että olin viattomaksi julistettu, siitä ei kukaan tiennyt tahi huolinut. Kaikki minua kammosivat, kaikki näyttivät sormellaan. Se tuntui niin hirveältä, mutta, kun luulin sinun ne poliisit toimittaneen, en tietysti voinut ajatellakaan sinulta lohdutusta saavani. Ja sitte taasen, kun kuulin että et ollutkaan sitä tehnyt, osoitit uskovasi, että olin todella langennut. Sen jälkeen en voinut liioin selityksiin ruveta.

RAHIKKA. Minähän vaan sanoin sääliväni kurjaa kohtaloasi.

SELMA. Nyt ymmärrän kuinka saatoit sellaista uskoa. Luulithan minun käskeneen Iinan sinua pois ajamaan. Sen jälkeen ei se kumma ollut. Mutta nyt olemme saaneet toisemme takaisin. En huoli vähääkään muista, kun sinä vaan minut puhtaaksi, uskolliseksi tiedät.

RAHIKKA. Nyt menemme naimisiin. Voimmehan toki jollakin tavoin toimeen tulla.

SELMA. Niin! Minä en tahdo sinusta enää erota. Minä käyn työtä tekemään, kyllä minä omasta leivästäni huolen pidän—

RAHIKKA. Mutta missä olisit siksi. Tuolta näkyy tulevan ihmisiä.

SELMA. Tule sisään. Nyt tahdon isälleni sen sanoa. Häntä käy minun niin sääliksi.

(Menevät sisään.)

X:s KOHTAUS.

NIILO. (Tulee oikealta alakuloisena.) Ei se ajattelemisesta näy paranevan. Mitä minä hänelle voin. Oma syynsä. Ei hän enää kumminkaan Helenani puhdas tytär ole. Pitäköön huolen itsestään kuten voipi.

(Saara ja Wigren tulevat.)

WIGREN. Niin no. En minä tahdo kovasydämminen olla. Olkoon unohdettu. Tekeehän sitä jos jotakin kiivaudessa. Tulin vaan lähettäneeksi poliisia noutamaan—

SAARA. Tuossa on mieheni.

(Niilolle.)

Rouva Wigren suostuu ehtoihin.

WIGREN. Käsirahaksi saatte velkakirjan takasin ja tyttö sitoutuu sitten—

NIILO. Mutta Saara!

SAARA. (Mulauttaa silmiään.) Itsehän pyysit minua sopimaan asiasta rouvan kanssa!

NIILO. (Itsekseen.) Hyvä Jumala. Minä pesen käteni puhtaaksi.

WIGREN. Tässä on kontrahti valmiina. Siihen kirjoittaa ensin tyttö ja sitten te—

SAARA. Mitä siinä tytön nimi vielä tekee.

WIGREN. Se se pääasia onkin, Kuinkas muuten. Laki on sellainen. Siinä on seitsemät mutkat ja kommervenkit. Mutta kun kontrahti kerran on tehty ja allekirjoitettu, niin se pitää. Missä on tyttö?

SAARA. Eiköhän se sisällä liene.

(Menee ovelle.)

WIGREN. (Itsekseen. Ivallisesti.) Kontrahti! Mutta on se sentään hyvä olemassa.

SAARA. Selma! Oletko siellä? Tule tänne.

SELMA. (Tulee ulos.) Mitä?

SAARA. Sinä menet nyt tämän rouan palvelukseen. Kirjoita nimesi tuohon kontrahtiin.

SELMA. Minä en mene kenenkään palvelukseen.

(Wille ja Kalle tulevat. Kuuntelevat uteliaina seuraavaa.)

SAARA. Yhäti sama röyhkeys, sama hävyttömyys. Uskaltaa mokoma äidilleen sillä tavoin vastata.

SELMA. Sinä minun äitini!

SAARA. Kas, kas! No tuo lie ainakin isäsi. Kuudetta käskyä et enää muista; muistatko neljännen?

SELMA. Isäni ei minua milloinkaan sellaiseen käske.

SAARA. Niilo, sano hänelle!

NIILO. (Taistelee sisällisesti. Itsekseen.) Hyvä, laupias isä. Auta minua!

SAARA. No mitä sinä töllötät? Etkö voi avata suutasi!

SELMA. Rakas isä, sano, eihän tuo sinun tahtosi ole. Muistatko vielä sen yön, jona äitini minut siunasi vuoteellaan ja sanoi sitten: »Niilo, sinä olet ollut hyvä aviomies ja kristillinen isä, sinun haltuusi jätän minä lapseni; minä luotan sinuun! Puhdas on hänen sielunsa, säilytä hyvin aarrettasi?»

NIILO. (Purskahtaa itkemään.) Rakas, armas tyttäreni.

(Rahikka tulee ulos.)

XI:s KOHTAUS.

KONSTAAPELI. (Tulee.) Rouva Wigren. Te kutsuite minua.

WIGREN. (Rypistää kontrahdin, pistää taskuunsa.) Niin, minä kutsuin teitä herra konstaapeli. Minulta on varastettu kukkaro.

KONSTAAPELI. Varastettu! Mistä?

(Wigren selittää hiljaa konstaapelille.)

SELMA. (Rahikalle.) Sanoinhan minä, että isäni ei sitä tee.

SAARA. (Itsekseen,) Nyt on kaikki hukassa.

KALLE. (Hiljaa Selmalle.) Selma. Etkö tahdo näitä rahoja.

SELMA. Mutta Kalle! Mistä olet sinä—?

KALLE. (Konstaapelin luo mennessä.) Minä varastin ne rahat yhdessä Willen kanssa.

(Yleinen hämmästys. Kalle käy itkemään, Wille karkaa.)

Mutta minä lupaan parantaa itseni.

XII:s KOHTAUS.

(Rouvat Silan ja Sten tulevat.)

SILAN. Asuuko Selma Kaukonen—Vai niin tässähän te olette kaikki.—
Lupauksemme mukaan tulemme—

NIILO. Minä olen hyvin kiitollinen teitä kohtaan.

SILAN. Olemme puhutelleet langenneita naisia varten perustetun kodin johtajatarta. Hän voipi nyt ottaa vastaan tyttärenne.

KONSTAAPELI. Langenneita naisia varten—?

SILAN. Tahdoimme kuitenkin nähdä—

SELMA. (Konstaapelille.) Hyvä että olette saapuvilla. Sanokaa te tarvitsenko minä heidän apuansa.

KONSTAAPELI. Ette suinkaan—jos asia koskee tapausta kuukausi sitten.
Neiti Kaukonen on ihan viaton. Syyttömästi tulimme häntä loukanneeksi.

(Selmalle.)

Olkaa huoletta! Jos apua tarvitsette, luottakaa minuun.

SILAN. Vai niin. Siis turhaa vaivaa kaikki.

RAHIKKA. Todellakin!—Pahaksi onneksi! Voi teitä! Ajoitte Selman luotanne turvattomana, yksinäisenä kadulle, ja kun hän ei olekaan turmioon joutunut oli turhaa vaivaa kaikki. Ette saaneetkaan uutta onnetonta hyväntekeväisyyttänne ylistämään. Jospa jo aukiaisivat silmänne, jospa tästä oppisitte käsittämään että jos todellakin hyvää yhteiskunnassanne tehdä tahdotte, jos pysyväistä siunausta toivotte, koettakaa onnettomia estää kurjuuteen joutumasta, suojelkaa turvattomia köyhiä tyttöjä, kutsukaa heitä perheeseen, jalostuttakaa heitä,—jos siinä onnistutte, ette tarvitse kotia langenneita naisia varten laisinkaan.

STEN. Nuori mies. Moitteessanne on tosin perää, mutta muistakaa, ei Roomaa yhdessä päivässä rakettu.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK ÄÄRIMMÄISESSÄ TALOSSA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.